БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

7 чэрвеня 1994 г.
Аўторак
№ 61(13778)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Кур'ер "ЧЗ"

Ракеты "адварочваюцца"

Пасольства Рэспублікі Беларусь у ЗША распаўсюдзіла прэс–рэліз, у якім паведамляецца, што 31 мая яно звярнулася ў Савет нацыянальнай бяспекі ЗША з просьбай пацвердзіць, што з гэтага дня стратэгічныя ракеты ЗША не нацэлены на Беларусь, у сувязі з тым, што ў амерыкана–расійскай заяве ад 14 студзеня 1994 года было заяўлена аб намеры прэзідэнтаў абедзвюх краін спыніць нацэльванне сваіх стратэгічных ракет да 30 мая 1994 года.

Дзяржаўны дэпартамент пацвердзіў пасольству, што нацэльванне ўсіх амерыканскіх стратэгічных ракет спынена, у тым ліку і на Беларусь, з тэрыторыі якой цяпер выводзяцца стратэгічныя ракеты Расіі.

За роўныя магчымасці

У пятніцу, 3 чэрвеня, у Мінску адбыўся брыфінг для журналістаў, які правёў грамадскі камітэт "За роўныя магчымасці". Прадстаўнікі гэтай арганізацыі падкрэслілі, што, на іх думку, для прэтэндэнтаў створаны няроўныя магчымасці барацьбы за пасаду прэзідэнта.

Грамадскі камітэт "За роўныя магчымасці", адным з сустаршынь якога з'яўляецца вядомы пісьменнік Іван Чыгрынаў, распаўсюдзіў сярод журналістаў заяву. У ёй, у прыватнасці, гаворыцца: "Выклікаюць насцярожанасць і трывогу за будучыню беларускай дэмакратыі факты прамога адміністрацыйнага націску на сродкі масавай інфармацыі і асобных журналістаў, якія выступаюць з крытыкай афіцыйнай палітыкі ўрада...".

Далей адзначаецца, што камітэт рашуча выступае супраць манаполіі на сродкі масавай інфармацыі і адміністрацыйных метадаў кіравання імі.

Грамадскі камітэт "За роўныя магчымасці" звярнуўся да Цэнтральнай выбарчай камісіі, Камісіі Вярхоўнага Савета па пытаннях галоснасці сродкаў масавай інфармацыі і правоў чалавека з заклікам забяспечыць поўную адпаведнасць ходу прэзідэнцкай кампаніі патрабаванням закона "Аб выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь".

Лукашэнка трапіў у аварыю

Другі этап перадвыбарнай кампаніі кандыдата ў прэзідэнты Аляксандра Лукашэнкі пачаўся з аўтамабільнай аварыі.

Аляксандр Рыгоравіч трапіў у яе 2 чэрвеня па дарозе да выбаршчыкаў у Гродна. На шчасце, усё абышлося без сур'ёзных вынікаў.

БЕЛІНФАРМ.

У госці да Ефрасінні

Кожны год 5 чэрвеня ў старажытны Полацк едуць тысячы праваслаўных на дні святкавання святой Ефрасінні Полацкай.

Больш як восем стагоддзяў аддзяляюць нас ад славутай асветніцы, якая ў дванаццаць год адвергла шлюб і ўсё жыццё прысвяціла служэнню Богу. Але і сёння вельмі сучаснымі з'яўляюцца памкненні святой Ефрасінні — жыць у міры, згодзе, узаемнай павазе адзін да аднаго.

На свята ў Полацк прыехаў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы экзарх усяе Беларусі Філарэт і Старшыня Саўміна Вячаслаў Кебіч, які, дарэчы, паабяцаў, што ўрад дапаможа, па-першае, знайсці сродкі на стварэнне Крыжа Ефрасінні і, па-другое, адшукаць той сапраўдны Крыж і вярнуць яго на Радзіму.

Майя ШЭНДРЫК.

Няма "пакупніка" для выпускніка

Віцебскі аблвыканкам, савет абласнога аб'яднання прафсаюзаў і аб'яднанне наймальнікаў стварылі каардынацыйны камітэт па распрацоўцы праектаў нарматыўных дакументаў, накіраваных на ўзмацненне эканамічнай зацікаўленасці наймальнікаў у арганізацыі рабочых месцаў, а таксама на забеспячэнне працаўладкавання маладых грамадзян.

Прычынай стварэння такога камітэта стала няздольнасць навучальных установаў вобласці самастойна знайсці "пакупнікоў" для 679 выпускнікоў інстытутаў, 1253 — тэхнікумаў і 1811 — выхаванцаў ПТВ. Акрамя гэтага свабоднага "тавару", што з'явіцца на рынку беспрацоўя праз месяц-паўтара, толькі за апошнія дзесяць месяцаў у абласны цэнтр занятасці насельніцтва з просьбай працаўладкавання звярнуліся 2273 выпускнікі ВНУ, сярэдніх спецыяльных і агульнаадукацыйных школ. Уладкаваны на работу пакуль што толькі 1121 чалавек.

Яўгенія ВІЦЬБА.

Не толькі паглядзім...

Сёння ў Рэспубліканскім выставачным цэнтры адкрываецца міжнародная выстава "Беларускамп'ютэл, Беларусбанк, Беларусаргадата–94".

У выставе бяруць удзел больш як 70 фірм з 15 краін, што займаюцца дзейнасцю ў галіне тэлекамунікацый, інфарматыкі і банкаўскіх тэхналогій. Разам з такімі сусветна вядомымі гігантамі як "IBM", "Сіменс", "Аліveці", "Філіпс", тут будуць прадстаўлены і беларускія прадпрыемствы — ВА "Інтэграл", Мінскае аб'яднанне вылічальнай тэхнікі, прадпрыемства "Прамсувязь".

Пад час выставы адбудзецца таксама міжнародны кангрэс па аналагічнай тэматыцы.

(Ул.інф.)

А ты набыў газавы пісталет?

Мінская гарадская асацыяцыя "Насельніцтва за бяспеку" з 7 па 10 чэрвеня ў памяшканні "Белпраекта" праводзіць чарговую міжнародную выставу–кірмаш "Мінск. Бяспека–94".

Як паведаміў карэспандэнту "ЧЗ" Мікалай Галашаў, кіраўнік прэс-бюро асацыяцыі, наведвальнікі выставы пазнаёмяцца з найноўшымі айчыннымі і замежнымі дасягненнямі ў галіне абароны людзей, маёмасці, каштоўнасцей ад злачынных замахаў, супрацьпажарнай бяспекі, бяспекі працы, аховы навакольнага асяроддзя. Усе жадаючыя змогуць атрымаць кансультацыі аб парадку набыцця, захавання і прымянення газавай зброі.

Святлана КУЛІКОВА.

Замест Дома састарэлых – Дом культуры

Пасля доўгай і працяглай будоўлі Дом састарэлых у калгасе імя Сільніцкага Полацкага раёнаператварыўся ў Дом культуры.

З гэтай нагоды ў гаспадарцы адбылося свята, з урачыстым пераразаннем стужкі, з прамовамі і віншаваннямі. Прыемна, што ў наш цяжкі час гаспадарка ўсё ж знайшла сродкі для беднай культуры.

Хто будуе, той не бядуе

Будаўнічае ўпраўленне Лукомскай ДРЭС адзначыла сваё трыццацігоддзе. З гэтай нагоды тут адбыўся ўрачысты вечар.

Зараз новалукомскія будаўнікі ўзводзяць трэцюю лінію электрастанцыі.

Уладзімір МІХНО.

Курсы валют на 6 чэрвеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	20905	21500	12580	13000
"Прыор"	21100	21400	12820	13000
"Пошук"	21100	21700	12800	13100

ПАДЗЕІ ТЫДНЯ

Захоўваць старое, шукаць новае

Адбыўся XXXI з'езд Саюза моладзі Беларусі

☐ Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ, "ЧЗ"

Сённяшняя маладзёжная палітыка дзяржавы не вызначана, бадай, таксама, як і ўсё астатняе. Тлумачэнне простае: маючы стабільнае "ўчора", ідэі якога сканалі, бо не мелі неабходнага развіцця, сёння мы не маем наогул ніякага ідэалу, не маем упэўненасці ў заўтрашнім дні, контуры якога няясныя і шляхі да якога пакуль незразумелыя. Каб вызначыць шляхі развіцця Саюза моладзі Беларусі і вырашыць шэраг арганізацыйных пытанняў, і сабраўся чарговы з'езд гэтай арганізацыі ў суботу і нядзелю на мінулым тыдні.

Калі параўноўваць з папярэднімі з'ездамі, складваецца ўражанне: былым камсамольцам бракуе аптымізму. Стары ідэйна ўзвышаны адзіны стрыжань, які працінаў арганізацыю, страчаны, новы пакуль не знойдзены. Хаця заклікі шукаць новыя ідэі і не былі такімі ўжо гучнымі на з'ездзе.

У параўнанні з іншымі маладзёжнымі арганізацыямі рэспублікі СМБ знаходзіцца адначасова і ў моцным, і ў слабым становішчы. Моцным: таму што можа апірацца на былую матэрыяльную базу і, галоўнае, шматгадовы вопыт работы з моладдзю. Слабым: паколькі ў свой час вытрываўшы націск перамен, арганізацыя захавалася, змянілася настолькі, наколькі магла, каб не прыйсці да самаразбурэння, але для многіх па-ранейшаму атаясамліваецца з былым камсамолам.

Апошнім часам усё часцей узнікаюць спрэчкі наконт таго, якім маладзёжным арганізацыям належыць будучыня: моцным, шматлікім, са сваімі структурамі і матэрыяльнай базай ці дробным? Аднак відавочна, што пры тых умовах, якія ў нас цяпер склаліся (маладзёжная палітыка ў заняпадзе, уладам не да моладзі), магчыма, толькі ўплывовая арганізацыя можа прыцягваць увагу вярхоў да праблем моладзі. Нягледзячы на страчаны імідж, СМБ усё ж здолеў захаваць у сваіх шэрагах больш за сто тысяч юнакоў і дзяўчат. На сённяшні дзень, калі сістэма працы з моладдзю падарваная менавіта на месцах, у абсалютнай большасці раёнаў той жа Мінскай вобласці існуюць толькі структуры СМБ.

СМБ заняў сваю нішу ў працы з моладдзю. Як яе захаваць — пра гэта і ішла размова на з'ездзе. Час надзвычай палітызаваны, але па закону грамадская арганізацыя не можа займацца палітыкай. Тым не менш на з'ездзе гучалі асобныя заклікі падтрымаць кагосьці з кандыдатаў у прэзідэнты Беларусі, вызначыцца, з кім СМБ. Пытанне фінансавання арганізацыі — таксама даволі складанае. Ці павінна ісці фінансаванне зверху ўніз, у той час як нідзе ў свеце грамадская арганізацыя так не фінансуецца. З'езд прыняў папраўкі ў Статут, згодна з адной з іх лёс уласнасці СМБ можа вырашацца толькі на з'ездзе, падтрымаў у заяве радыёстанцыю "Беларуская маладзёжная", выбраў новага першага сакратара ЦК — Сяргея Дароніна і новага старшыню Цэнтральнай кантрольнай камісіі ЦК СМБ — Алу Шамасаву. Інтэрв'ю з С. Дароніным чытайце ў бліжэйшых нумарах "ЧЗ".

ВЫБАРЧЫ МАРАФОН

Прэзідэнт не павінен быць бедным

Прэзідэнт можа быць толькі панам, таму што прынцып дэмакратыі страчваецца не толькі тады, калі знікае дух роўнасці, але таксама і тады, калі дух роўнасці даводзіцца да крайнасці і кожны хоча быць роўным з тым, каго ён абраў у свае кіраўнікі. У такім выпадку народ адмаўляецца прызнаць ім жа самім прызначаную ўладу і хоча ўсё рабіць сам: кіраваць замест чыноўнікаў і судзіць замест суддзяў.

Прэзідэнт не можа быць роўным тым, хто яго абраў, – ён не можа быць таварышам, ён Пан. У гэтым дух дэмакратыі.

А калі няма палітычнай фігуры, якую народ прызнаў бы сваім Панам, то і выбары праводзіць рана.

Але паколькі з двух дрэнных палкаводцаў адзін усё роўна выйграе бітву і нам так ці інакш прыйдзецца выбіраць прэзідэнта, я буду галасаваць за В.Кебіча. Хаця б таму, што фактычна прэзідэнт і будзе ўзначальваць выканаўчую ўладу або ва ўсякім разе ўдзяляць гэтаму шмат увагі. І самы прафесіянальна падрыхтаваны кандыдат – Вячаслаў Францавіч. Дзеянні гэтага палітыка прадказуемыя і прагназуемыя. Ён не здзівіць нас крайнасцямі, пошукамі ворагаў, уражлівымі выкрываннямі раённага маштабу. Таму што гэта вопытны і прафесіянальны палітык. Я не хачу, каб кухарка кіравала дзяржавай. Я не хачу, каб зноў з'явіўся "ўсесаюзны староста", якога адарвалі ад плуга і пасадзілі ў крэсла прэзідэнта.

Матэрыяльнае і сацыяльнае становішча цяперашняга прэм'ер-міністра дастаткова трывалае і ўладкаванае. Калі некалі і былі праблемы, то я спадзяюся, да гэтага часу яны ўжо вырашаны. Ну, а калі прыйдзе новы, неўладкаваны прэзідэнт з такой жа незабяспечанай камандай, то першае, што яны будуць рабіць, – гэта ўладкоўваць сваё жыццё і жыццё сваіх блізкіх і сяброў, выкарыстоўваючы ўсе льготы і магчымасці. Чалавек справядлівы тады, калі яму гэта выгадна, гаварыў Гельвецый, і таму зайздрасць заўсёды насіла імя справядлівасці. Барацьба за справядлівасць бедных палітыкаў, надзеленых уладай, можа прыняць ненармальныя формы і стаць адзіным клопатам і мэтай усяго жыцця.

Я буду галасаваць за В.Кебіча таму, што гэты чалавек мае мужнасць карыстацца ўласным розумам, адстойваць уласныя погляды. Я галасую за Кебіча таму, што гэты палітык, спадзяюся, не будзе перашкаджаць народу накарміць сябе. Гэта зараз адзінае, што ад яго патрабуецца. Не перашкаджаць! Не нашкодзіць якім-небудзь недарэчным указам або думкай. Няхай гэтаму прынцыпу не здрадзіць і наш першы прэзідэнт.

Валеры АРЛОЎ.

ПАДПІСКА-94

Выбіраю "Чырвонку"

Нядаўна вярнуўся з дома адпачынку "Нарач". Там разам з іншымі газетамі я купляў на працягу 10-ці дзён газету "Чырвоная змена". І ведаеце... даволі цікавае выданне! Заўтра іду падпісвацца на газеты і абавязкова выпішу вашу. Яна мне падабаецца тым, што матэрыялы, апублікаваныя тут, заснаваны толькі на дакументальных фактах, а не на чутках. Магу свабодна чытаць на беларускай мове. З 1946 года жыву ў Беларусі. Дарэчы, я з'яўляюся няштатным карэспандэнтам газеты "Магілёўская праўда".

Асноўная мая "спецыялізацыя" – фатаграфія. Мае любімыя тэмы – футбол і тэатр. Можа і з вамі будзем супрацоўнічаць? Таму што ў вашай газеце знаходзіцца месца і спорту, і мастацтву.

Цікавая газета, гавару вам шчыра. А я і не ведаў. Думаў, што яна для піянераў. Прычым, месца для публікацый вы прадастаўляеце ўсім, незалежна ад іх светапогляду, а таксама палітычных поглядаў.

З павагай В.А.КУСТАЎ.

Ф. СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету 63129 (індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА Колькасць камплектаў

на 1994 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ПВ | месца | літар

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету 63129 (індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

Кошт	падпіскі	_____рублёў.	Колькасць камплектаў	
	пераадрасоўкі	_____рублёў.		

на 1994 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс" — "Суперчэннэл" — "Уорлднэт" — "TV-5"

КІНАЗОРКА–ДЭМАНСТРАНТКА

Амерыканская кіназорка 60–х Брыджыт Бардо, цяпер — актывістка руху ў абарону жывёл — узначаліла пікетаванне штогадовага кангрэса паляўнічых у мястэчку Сан–Трапэз.

Яна і яшчэ 300 дэманстрантаў выкрыквалі шматлікія знявагі ў адрас паляўнічых. Брыджыт пагражала пакінуць мястэчка, у якім жыве з 1958 года, калі кангрэс будзе прадоўжаны там.

СТАТУЯ СВАБОДЫ ПА–КІТАЙСКУ?

Прыхільнікі дэмакратыі ў Кітаі адзначылі пятую гадавіну крывавай бойні на плошчы Цянаньмен адкрыццём дакладнай копіі статуі багіні дэмакратыі, устаноўленай дэманстрантамі ў Пекіне.

Сапраўдная статуя была разбурана танкам 4 чэрвеня 1989 года ў час падаўлення кітайскай арміяй антыўрадавай дэманстрацыі. Як адзначаецца, яна вельмі падобна на амерыканскую статую Свабоды.

ЗА ГІБКІ САЮЗ

Прэм'ер–міністр Вялікабрытаніі Джон Мэйджар заявіў у інтэрв'ю газеце "Сандзі экспрэс", якое апублікавана ў нядзелю, што Еўропа распадзецца, калі нетрываламу Еўрапейскаму саюзу "будуць перашкаджаць".

Мэйджар заклікаў палітыкаў да большай гібкасці. "Нельга стварыць маналіт з 16 дзяржаў", — падкрэсліў ён.

АКТЫВІЗУЮЦЦА НЕАФАШЫСТЫ

Зноў актывізаваліся італьянскія неафашысты.

Днямі іх лідэр Джанлука Фіні на чарговым сходзе заявіў, што ў выніку высадкі саюзнікаў у чэрвені 1944 года Еўропа "згубіла свой твар і трапіла пад уплыў амерыканскага ладу жыцця".

(Працяг на 3-й стар.).

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Віктар КАПАЧЭЛЬ, Андрэй СІДАРАЎ, рэдактар Павел СІМАНАЎ.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Прыватызацыя ў Мінску

Як вядома, у бягучым годзе ў Мінску плануецца прыватызаваць 115 прадпрыемстваў, на якіх занята 83131 чалавек. Перш за ўсё будуць прыватызаваны тыя аб'екты, якія маюць найбольшы ўплыў на фарміраванне рыначных структур (гандаль), а таксама тыя, што выкарыстоўваюцца з малой эфектыўнасцю. Да апошніх адносяцца прадпрыемствы грамадскага харчавання, бытавога абслугоўвання і перапрацоўкі сельскагаспадарчай прадукцыі. З гэтай нагоды, каб пазбегнуць манапалізацыі і даць штуршок развіццю канкурэнцыі, камітэт эканомікі выканкама гарсавета Мінска распрацаваў "Асноўныя напрамкі і падыходы да дэманапалізацыі эканомікі ў 1994 годзе і наступных гадах", якія разгледжаны на пасяджэннях пастаянных камісій гарсавета.

Новая зона свабоднага гандлю

Па сутнасці, у бягучым годзе ўзнік яшчэ адзін своеасаблівы "агульны рынак". Пакуль яго спажыўцамі з'яўляюцца 65 мільёнаў чалавек. Верагодна, у бліжэйшыя гады гэта лічба значна павялічыцца.

Справа ў тым, што яшчэ ў 1991 годзе тры з найбольш развітых краін Усходняй Еўропы падпісалі пагадненне з мэтай хуткага далучэння да ЕС. У наступным годзе чарговае пагадненне стварыла самастойны гандлёвы блок з чатырох (з-за распаду ЧСФР) краін. Паводле пагаднення аб свабодным гандлі (CEFTA), да пачатку новага тысячагоддзя мяркуецца адмяніць усе колькасныя абмежаванні і мытныя пошліны ў гандлі паміж гэтымі краінамі. Такім чынам, у сакавіку 1993 года былі зняты мытныя пошліны на 60 працэнтаў усіх прамысловых тавараў, створаных у Польшчы, Чэхіі, Венгрыі, і на 54 працэнты — тавараў у Славакіі.

Далейшая дзейнасць экспертаў CEFTA накіравана на памяншэнне тэрмінаў зняцця гандлёвых перашкод. Таму у бягучым годзе тэрмін лібералізацыі гандлю скараціўся з 8 да 5 гадоў. А да 1998 года — знікнуць квоты і пошліны на ўвоз прамысловых тавараў (за рэдкім выключэннем спецыфічных груп) краін-удзельніц. Відавочны поспех новай зоны свабоднага гандлю не застаўся без увагі іншых краін. Ва ўсякім разе, перспектыва далучэння да CEFTA зацікавіла Румынію, Балгарыю і Славенію, а таксама Беларусь і Украіну. Дык у якую ж зону мы ўвойдзем: у рублёвую ці ў свабоднага гандлю?

Першае беларуска–расійскае АТ

"Брэст-газаапарат" — так завецца першае сумеснае акцыянернае таварыства, створанае беларускім а/т "Газаапарат" (Брэсцкі завод газавай апаратуры) і расійскім а/т "Газпром". Частка закуплена га ў Германіі абсталявання нямецкай фірмы "Рапаг", якое з'яўляецца ўзносам расіян у ўстаўны капітал сумеснага а/т, ужо змантавана ў цэхах ЗГА. Укладам "Газаапарата" з'яўляецца яго маёмасць, кошт якой складае 49 працэнтаў устаўнога капіталу.

Скупляюць патроху...

ЭКАНОМІКА

Як справы, рабочы клас?

□ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

Сустрэча трэцяя:

Не час закрываць вароты

(Пачатак у №№ 59-60).

"У мяне душа не на месцы, — прызнаўся ў час гутаркі рабочы ліцейнага цэха № 2 МТЗ Мікалай Зазуля, — калі палітыкі талдычаць: адраджэнне, адраджэнне... Ужо даадраджаліся — два дні стаім, дзень — працуем. А чалавеку рукі дадзены для чаго? Каб працаваць, сям'ю ўтрымліваць...".

Цяперашні крызісны стан эканомікі хвалюе многіх не толькі як рабочых, служачых дзяржаўных прадпрыемстваў, але і як проста сумленных людзей. Выказваюцца самыя розныя меркаванні: "Раней, пры нармальных фінансавых разліках у краіне, мы паспявалі закупіць неабходныя матэрыялы на прадпрыемствах, лёгка праводзілі рамонтныя работы, — казаў начальнік кавальскага цэха Юрый Лучкін. — А сёння акцэнты змяніліся: усё неабходнае атрымліваюць тыя, хто служыць богу гандлю, хто налаўчыўся на куплі-продажы ці выпрабляе невялікімі партыямі ўсякую бязглуздзіцу. А мы ж трактары робім, каб рэспубліка без хлеба не засталася. Ёсць розніца?".

Сапраўды, розніца ёсць — і вялікая. Аднак не толькі гэтым абураюцца вытворцы. Людзей, натуральна, хвалюе і рост злачыннасці, і прыкметная збяднеласць, і бяссілле ўлад. Інакш кажучы, хвалююць праблемы, што павінны вырашацца не на мясцовым узроўні, а якія патрабуюць высілкаў грамадства і дзяржавы. Толькі пры гэткай умове можа быць, напрыклад, ухілена пагроза беспрацоўя.

Цяперашні спад вытворчасці на тым жа трактарным, як гэта ні горка прызнаваць, — яшчэ адзін прадвеснік таго, што ў хуткім часе крызіснае становішча прадпрыемства прывядзе да скарачэння працоўных рэсурсаў. Адным словам, чаму пакладзены пачатак — не сёння, дык заўтра абернецца працягам. Многія гэта адчуваюць, абураюцца. "Некалі здавалася — у рэшце рэшт наладжана жыццё, — казаў тэрміст Пётр Люлько, — а цяпер усё ляціць дагары нагамі...".

А нехта з маіх субяседнікаў горка пажартаваў: рынак, маўляў, патрабуе ахвяраў. Зрэшты, ёсць і ў гэтым жарце свая доля праўды. Калі рэзка знізіліся аб'ёмы вытворчасці і сышлі на нішто фінансавыя магчымасці, знізіліся фондааддача і прадукцыйнасць працы, сітуацыя, разарваўшы кола якой-ніякой, а ўсё ж стабільнасці, пачала выходзіць з-пад кантролю. І сёння па ўсёй рэспубліцы можна налічыць шмат гэткіх вытворчых калектываў, якія селі, мякка кажучы, на мель. Іх цяперашняе жыццё, скажам гэтак, не пазбаўлена вастрыні. І драматызму.

"А, можа, ужо не патрэбны роднай Айчыне машыны? — дзівіліся-крыўдавалі і начальнік фармовачнага ўчастка Віктар Баўкуновіч, і начальнік кавальскага цэха Юрый Лучкін. — Тады давайце зачынім вароты і разбяжымся па суверэнных кутках — прыватызаваных кватэрах...".

Лёгка сказаць — зачынім вароты. Трактарны з яго гіганцкімі карпусамі, з яго амаль трыццацітысячным калектывам — гэта ж цэлая дзяржава ў дзяржаве. Колькі сіл і сродкаў было ў свой час убухана на тое, каб падняць завод да ўзроўню буйнейшага ў Еўропе, забяспечыць вытворчы размах... А цяпер што ж — пазбавіць яго перспектывы? Яна і так знікае, як глеба з-пад ног. Людзі гэта адчуваюць і адначасова разумеюць, што без яе, глебы, ніяк нельга, а для гэтага неабходна шырокая праграма выхаду з крызісу. Гэтага патрабуе, дарэчы, не настальгія па ранейшаму часу, як можа здацца камусьці, гэта дыктуе жорсткая рэальнасць рыначнай эканомікі, дзе, канешне ж, свае правілы, але дзе таксама неабходна выразна ўсвядоміць, добра ведаць, што мае сэнс, а што, шчыра кажучы, пазбаўлена яго, што будзе мець попыт, а што не, бо крыху састарэла. Калі ж справа не рухаецца ў гэтым напрамку — тады ўжо бяда. Адным словам, сёння неабходна падатлівая да павеваў часу вытворчасць з дынамічнымі, гібкімі тэхналогіямі, з лініямі, здольнымі перабудоўвацца ў кароткі тэрмін на выраб найноўшай тэхнікі. Пра гэта ведаюць на заводзе. Ведаюць тут і пра тое, што на прадпрыемствах у краінах далёкага замежжа тэхналагічнае абсталяванне абнаўляецца за вельмі кароткія прамежкі часу, іншы раз па некалькі разоў за год. Угнацца за імі — пакуль гэта, здаецца, немажліва. Але хіба не да гэтага трэба імкнуцца? І ўжо цяпер думаць не аб будучых скарачэннях, а аб стварэнні дадатковых рабочых месцаў, якім бы пражэкцёрствам гэта ідэя зараз не здавалася.

Так, у свой час мы не без падстаў ганарыліся рашэннем важнай сацыяльна-эканамічнай праблемы, як забеспячэнне поўнай занятасці насельніцтва. Здавалася б, няма чаго ўжо і хвалявацца. Але жыццё, а не валявое рашэнне нейкай асобы, паставіла сёння пытанне : а як занятыя гэтыя рабочыя рукі, што, колькі і якой якасці яны выпрабляюць?

Палітыка занятасці, дарэчы, не зводзіцца да рашэння: калі і ў якой колькасці скараціць людзей. Гэта сапраўднае мастацтва — правільна скарыстоўваць веды, навыкі і здольнасці людзей. У нас жа, на жаль, вельмі часта здараецца наадварот. Вось і па трактарнаму папаўзла чутка: маўляў, хутка ўсіх, хто мае паважаны ўзрост, разлічаць, калі ўжо каго скарачаць, то ў першую чаргу пенсіянераў.

Калі разважаць абстрактна — здаецца, усё лагічна. Але жыццё, як вядома, ламае абстрактныя схемы.

"Выштурхоўваць людзей з галіны грамадскай вытворчасці — ліха, няма нават чаго сумнявацца, — лічыць начальнік першага механічнага цэха Аляксандр Барысевіч. — Пакуль у чалавека ёсць сілы, жаданне, а самае галоўнае — высокая кваліфікацыя, вопыт, ён мае права працаваць".

Але гэта, дарэчы, адзін бок справы. А пытанне напрошваецца іншае: хто сёння-заўтра зойме месца кадравых рабочых? Моладзь? Яе сёння на завод нічым не завабіш, ранейшым сацкультбытаўскім абаранкам не спакусіш. Ды і тыя з маладых, якія трапілі ў калектывы выпадкова, доўга не затрымліваюцца. Да таго ж, некаторыя з іх не супраць кульнуць чарку, прагуляць. Якая карысць ад гэткіх? "Толькі за нейкія два гады звольнена за прагулы на глебе п'янства каля сарака чалавек, — заўважыў Віктар Баўкуновіч. — І гэта толькі па ўчастку. А колькі ў цэлым? Але не толькі гэта засмучае. Чалавек пакуль працуе абы-як, чэрпае з заводскай казны столькі ж, колькі і добрасумленны працаўнік. Ці справядліва?".

Людзі прывыклі не толькі ацэньваць, але і лічыць. Вось таму і не спяшаюцца ў многіх падраздзяленнях вытворчасці расставацца з тымі, хто працуе добрасумленна, хто дасягнуў вышынь у сваёй справе. І ўзрост тут, як правіла, гэта часцей за ўсё плюс.

"Вазьміце працоўную кніжку токара Васіля Лук'янавіча Зорыкава, слесара-рамонтніка Уладзіміра Юльянавіча Зарэцкага. У іх амаль адзін-адзіны запіс "Прыйшоў на МТЗ у гэткім годзе...". Залатыя рукі ў людзей, маладым на зайздрасць. Хіба лёгка з такімі расставацца?".

Дарэчы, у тым жа першым механічным каля сарака чалавек ужо на пенсіі, але працягваюць працаваць. Мяркую, для іх цэх, завод — нібыта родны дом. І, напэўна, ім неабыякава, пяройдзе спадчына гэтага дома ў надзейныя рукі, у рукі такіх жа, як яны, прафесіяналаў ці разбазарвальнікаў і люмпенаў.

Так, жыццё працягваецца. І, каб зберагчы рабочыя калектывы, удыхнуць у іх новыя сілы, трэба шукаць выйсце.

"А калі наладзіць на базе таго ж механічнага, балазе, станкоў — і фрэзерных, і такарных, і шліфавальных — дастаткова, гібкую лінію па выпрабу шырспажыву ці запасных частак для трактароў, аўтамабіляў?" — задаў я хвалюючае пытанне. Барысевіч маркотна ўсміхнуўся: "Гэта ж не булачкі пячы: замясіў цеста, запіхнуў у духоўку і нясі на кірмаш. Усё не гэтак проста, як здаецца на першы погляд. Тут перш чым прыладзіцца да выпрабу тых жа запчастак, якія, як вядома, у вялікім дэфіцыце, патрэбна цэлая тэхналагічная рэвалюцыя. А гэта, самі разумееце, пытанне не маёй кампетэнцыі... А што тычыцца цэха — пакуль без працы не сядзім. Збіраем дадаткова каробку перамены перадач для Кішынёўскага трактарнага...".

Адным словам, пакуль людзі паціху працуюць, займаюцца звычайнай справай — выпрабам дэталяў, вузлоў, адліўкай муфт счаплення, задніх мастоў... Але пакуль заводскі канвеер яшчэ рухаецца, трэба (і як можна хутчэй!) вырашыць задачу з многімі невядомымі — задачу захавання працоўнага патэнцыялу прадпрыемства, яго рабочых рэсурсаў. А то, глядзіш, неўпрыкмет пераўтворымся ў грамадства камерсантаў (вось толькі што тады будзе прадметам камерцыі?).

Тут, відавочна, неабходна задзейнічаць у справу ўсе рэзервы, усе ідэі. Тым больш, што, здаецца, будучыня іх нам на талерцы з блакітным беражком, на жаль, не паднясе.

Напэўна, ніхто лепш не зразумее трагедыю беларускага народа, які перанёс чарнобыльскую катастрофу, як японцы. Першымі адчулі яны на сабе вынікі ядзернага выбуху. Японскаму фонду "Чарнобыль" толькі тры гады, але па ініцыятыве яго прэзідэнта Міноры Камато ўжо больш як 20 разоў дэлегацыі японскіх спецыялістаў наведвалі Чачэрскі раён, вывучаючы стан здароўя насельніцтва, асабліва дзяцей. Яны дапамаглі ў арганізацыі аховы здароўя, паставілі медыцынскае абсталяванне. Вынікам паездак з'явілася выстава работ японскіх мастакоў, якія дастаткова рэальна адлюстравалі псіхалагічны стан людзей і жыццё на забруджанай зямлі. Выстава гэта пасля экспазіцыі ў Японіі пабывала ў Чачэрскім раёне. А нядаўна яна была паказана і ў Гомелі ў рамках японa–беларускага сімпозіума, які падвёў вынікі супрацоўніцтва з японскім фондам "Чарнобыль".

ІНФА-КРЫМ

І "Форд" не дапамог...

У Маладзечна на вуліцы Першамайскай аўтамабілем "Форд" была збіта дзяўчынка.

На месца здарэння, каб дапамагчы дзяўчынцы, збегліся людзі. Не было тут толькі таго, хто ўчыніў бяду,— вадзіцеля інамаркі. Ён знік на сваёй легкавушцы з месца здарэння. Але ўцячы яму ўсё ж не ўдалося. Міліцыя дагнала яго ў лесе. Гэта быў п'яны дырэктар адной з прыватных фірм "Алена" Аляксандр А.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Хлебныя "кантрабандысты"

Апошнім часам "хлебны бізнес", які працвітаў дзякуючы чыгунцы, крыху паменшыўся. Прыгарадныя цягнікі, што ідуць з Віцебска ў бліжэйшыя населеныя пункты Расіі, строга правяраюцца супрацоўнікамі міліцыі.

Але "кантрабандысты" выйшлі на аб'язныя аўтамабільныя дарогі і вывозяць хлеб на ўласных машынах... І навакольных шляхоў, і аматараў "хлебабізнесу" вельмі многа.

Напрыклад, "касяк" уладальнікаў аўтатранспарту з Шуміліна, які нядаўна трапіўся мытнікам і міліцыянерам паблізу дарогі Гарадок—Газьба, Пятроў, Раманаў і Лемешаў вывозілі на продаж хлеб. Першы аж 700 боханаў, другі — 400, і 10 кілаграмаў дражджэй, трэці — 150. Тавар, зразумела, быў канфіскаваны.

Яўгенія ВІЦЬБА.

Міліцыя дэманструе мускулы

Які ты міліцыянер, калі не валодаеш дасканала зброяй або прыёмамі самба! Спрытам, вынослівасцю і прафесіяналізмам памераліся нядаўна супрацоўнікі органаў унутраных спраў Віцебшчыны.

У конкурсе прафесійнага майстэрства бралі ўдзел следчыя, участковыя інспектары, пастовыя ДАІ. Пераможцы атрымалі гадзіннікі. Мабыць, каб ніколі не спазнялася міліцыя з дапамогаю.

Уладзімір МІХНО.

СУПРАЦЬ БЯДЫ РАЗАМ

Дзякуй вам, людзі...

Амаль два гады таму, у жніўні 1992 года, у некалькіх сем'ях з бельгійскага горада Сінт-Труйдэна з'явілася незвычайнае папаўненне — дзеці з далёкай і невядомай Беларусі. Чарнобыльскія дзеці... Пасля ад'езду іх дадому шэсць сем'яў вырашылі арганізаваць дабрачынны камітэт, які змог бы ў далейшым займацца прыёмам маленькіх беларусаў. Хто ж гэтыя людзі, якія ўзвалілі на сябе неймаверныя клопаты?

Карла Рэйнарта працуе ў магазіне, Нэнсі Сверц — сакратарка адной з фірм, Вапер Галсон — інспектар паліцыі ў Брусельскім аэрапорце, Анні Тэйс — хатняя гаспадыня, Ламберт Кіндэрманс і Гюгета Фрайпонт — інжынерыпраграмісты. Бернардт Апельтанс — ваеннаслужачы (дарэчы, ён — намеснік кіраўніка "АКІНа"). А ўзначальвае "АКІН" Хьюга Івен, у мінулым афіцэр паветраных сіл Бельгіі, бацька пяцярых дарослых дзяцей. Ягоная жонка, фрау Лізэт, таксама ў мінулым была афіцэрам, цяпер, як і муж, знаходзіцца на пенсіі. Ціхай старасці яны сабе не жадаюць, таму і вырашылі дапамагчы дзецям пацярпелых раёнаў. І ўжо ў лютым 1992 года намаганнямі энтузіястаў была сабрана неабходная колькасць грошай, каб запрасіць групу дзяцей улетку.

У лютым мінулага года прэзідэнт "АКІНа" Хьюга Івен прыязджаў у Беларусь, наладжваў кантакты з дабрачыннымі арганізацыямі, што маюць непасрэднае дачыненне да аздараўлення дзяцей. Наведаў госць з Бельгіі горад Добруш, вёску Ігаўку. Цёпла сустрэла прэзідэнта і наша Карма. Дырэктар Дома піянераў Тамара Васільеўна Антошына, якая кіруе дзіцячым фальклорным ансамблем "Весялінка", падрыхтавала святочны канцэрт. Паказала сваё майстэрства і танцавальная група дзяцей Людмілы Краўчанка. Прэзідэнт "АКІНа" быў надзвычай узрушаны сустрэчай і запрасіў маленькіх артыстаў у Бельгію. 68 школьнікаў пабывалі летась у гасцях у бельгійцаў, сярод іх 28 — з Кармы. Рабяты наведалі знакамітыя мясціны, выступалі з канцэртамі. Пасябравалі са сваімі равеснікамі — школьнікамі з Сінт-Труйдэна ды так моцна, што вырашылі сустрэцца і сёлета.

...Не так даўно Хьюга Івен пабываў на Гомельшчыне. У Карме ён наладзіў прэс-канферэнцыю, на якую запрасіў начальніка ўпраўлення па радыяцыйнай ахове і бяспецы Гомельскага аблвыканкама У.У.Котава, старшыню камітэта кармянскай дабрачыннай арганізацыі "Надзея" А.В.Сцепаненку, журналістаў абласной і раённай газет.

Мяркуючы па словах пана прэзідэнта, "АКІН" мае намер пашырыць спектр сваёй дзейнасці, не абмяжоўвацца толькі прыёмам дзяцей. Па магчымасці дабрачынны камітэт будзе пастаўляць у пацярпелыя раёны лекі і медыцынскае абсталяванне, дасылаць гуманітарную дапамогу.

Хай сабе скептыкі пераконваюць, што дабрачынныя акцыі нас не выратуюць, што яны — толькі кропля ў моры. Вельмі многія мяне зразумеюць і падтрымаюць, калі я выкажу падзяку гэтым далёкім і такім блізкім людзям. За іх шчырыя сэрцы, за ўменне ўспрыняць чужы боль, як свой уласны.

Галіна КАРНАЧ.

Сто артыкулаў

ГЕРОЙ ВАЙНЫ

□ Эдуард КАРНІЛОВІЧ, кандыдат гістарычных навук

Аднаго разу, пад'язджаючы з паўднёвага боку Магілёва, я і тэлежурналіст Пётр Макрыцкі амаль што разам папрасілі шафёра спыніцца. І не таму, што буяў шматколерны май і захацелася падыхаць свежым паветрам. Нас прывабіла мемарыяльная капліца каля вёскі Салтанаўка, пастаўленая ў тым месцы, дзе ў ліпені 1812 года адбылася крывавая бітва паміж 7-м пяхотным корпусам генерала М.Раеўскага і французскімі войскамі Л.Даву. Макрыцкі тужліва ўздыхнуў:

"Колькі тут палегла нашых, колькі французаў!.."

"Так, бой быў гарачы!"— згадзіўся я. — У гэтай бітве вораг страціў каля пяці тысяч. І, як сведчаць французы, у рускіх было столькі ж забітых і параненых.

З таго часу шмат вады сплыло. Падзеі тых далёкіх гадоў хвалявалі, не давалі спакою. Увесь час хацелася расказаць пра людзей, што не скарыліся перад ворагам, баранілі бацькоўскі дом, родную зямлю.

Неяк трапіла на вока апісанне Магілёўскай губерні Дзембавецкага, прачытаў шматлікія артыкулы, надрукаваныя ў старых часопісах "Русский архив", "Исторический вестник". Мне пашанцавала: знайшоў надзвычай цікавыя звесткі пра царскага генерала М.Р.Чарняева, які пахаваны ў вёсцы Тубышкі Круглянскага раёна.

Далучаная да Расіі Беларусь стала месцам самых кароткіх гандлёвых дарог, па якіх людзі накіраваліся з усходу на захад ці ў адваротным накірунку. Начальнік Талачынскай мытні строга сачыў за праходжаннем прывазных і экспартуемых тавараў, спаганяў пошліны, павялічваў прыбытак казны. Ён, Мікіта Чарняеў, так патрабавальна адносіўся да кантрабанды, што чуткі аб яго руплівай службе дайшлі аж да самога Пецярбурга.

...Стомленаму, яму не заўсёды ўдавалася прыехаць наведаць да сваёй сям'і, якая жыла ў невялікім маёнтку Крывая, побач з Друцкам.

Аднойчы, калі Мікіта Чарняеў вярнуўся праз тыдзень дамоў, яму паведамілі, што тут, у вёсцы Крывая, яго прыгажуня-жонка нарадзіла дзіця. Пятаму хлопчыку далі імя Рыгор, што азначае "неспячы". І сапраўды, бадзёра праходзіла яго жыццё, у якім, здаецца, ніколі не хапала часу для сну.

Калі хлопчыку споўнілася 11 гадоў, бацька адвёз яго ў Шклоў, уладкаваў у правінцыяльны кадэцкі корпус, створаны генерал-лейтэнантам графам С.Г.Зорычам, уладальнікам горада. Хлопчык хутка прызвычаіўся да жорсткага распарадку. Уставаў у шэсць гадзін, рабіў гімнастыку, маліўся, старанна рыхтаваўся да заняткаў. На ўроках быў уважлівым, акуратным. Ён навучыўся цаніць час, захапляўся чытаннем кніг, дакладна выконваў хатнія заданні, паважаў настаўнікаў. У вольны час вельмі любіў збегаць да Дняпра, зазірнуць на прыстань ці шумны кірмаш. Здаралася, кадэтаў прыводзілі ў прыгонны тэатр Зорыча паглядзець балетных артыстаў, паслухаць "музыку шклоўскага корпуса". Юны кадэт вывучаў не толькі арыфметыку і геаметрыю, але і французскую і нямецкую мовы.

У 1805 годзе Рыгор Чарняеў скончыў кадэцкі корпус, атрымаў чын прапаршчыка і быў накіраваны для праходжання службы ў Новаінгерманландскі полк, які знаходзіўся ў Магілёве на Днястры. Толькі некалькі месяцаў прабыў ён у лагерах — і полк пераправіўся ў Аўстрыю. Меркавалася аб'яднацца з аўстрыйскай арміяй. Але каварны Напалеон апярэдзіў і знішчыў яе. Рускаму войску, якім камандаваў М.І.Кутузаў, трэба было адыходзіць назад. Прапаршчык Чарняеў удзельнічаў у цяжкім маршы-манеўры ад Бранау да Альмюца, з баямі адступаў дзень і ноч. Злучыўшыся з рэштакамі аўстрыйскай арміі, руская рашылі атакаваць Напалеона. Бітва паміж руска-аўстрыйскай і французскай арміямі адбылася 2 снежня 1805 года пад Аўстэрліцам. Кутузаў не змог выкарыстаць сваіх здольнасцей, фактычна быў адхілены ад камандавання. У вялікай бітве, у якой толькі руская страцілі звыш 20 тысяч салдат, Рыгор Чарняеў атрымаў сваё першае баявое выпрабаванне. Гэтага ўроку ён ніколі не забываў.

Вярнуўшыся ў Расію, служыў у Палтаве, Кабеляках. Але адпачываць Чарняеву давялося нядоўга. Зноў паклікала баявая труба, і ён пайшоў на руска-турэцкую вайну, за Дунай. Турцыя імкнулася ўмацавацца ў раёне Чорнага мора. Рыгор Чарняеў не быў навабранцам, ён ужо добра ведаў, як пахне порах. Таму, калі рускія войскі рынуліся на турэцкую крэпасць Брэіла, ён разам з падначаленымі яму салдатамі моцна трымаўся, не думаючы адступаць. Два дні і дзве ночы не змаўкала кананада, Чарняеў зведаў жудасныя законы вайны. Туркаў разбілі і выгналі з крэпасці. За мужнасць і самаахвярнасць, праяўленыя ў баях, Рыгор Мікітавіч Чарняеў быў узнагароджаны ордэнам Святой Анны 4-й ступені. Потым на працягу вайны ён яшчэ тройчы вызначаўся баявой доблесцю пры ўзяцці крэпасцей Джуржу, Краёва, Брэгава. За турэцкую кампанію ён атрымаў паслядоўна тры чыны і ва ўзросце дваццаці пяці год стаў штабс-капітанам.

Бязмежнай была радасць, калі Рыгор Чарняеў вярнуўся ў Крывую да сваіх бацькоў і братоў. Пасля ваеннага пекла як тут было ўсё прыгожа і ўтульна. Як хацелася падрабязна ўсё расказаць сваім родным, паслухаць іх думкі і навіны. Ды затрымаўся госць усяго толькі на некалькі дзён. Пачалося нашэсце Напалеона, разгортвалася тая старонка айчыннай гісторыі, якая пасля будзе вывучацца ў школах, стане вядомай па раману Л.М.Талстога "Вайна і мір". Рыгор разумеў, што шлях чужаземцаў ляжыць праз Магілёўшчыну, і гэта цяжка адаб'ецца на жыцці губерні. Ён далучыўся да свайго палка і ў хуткім часе ўжо знаходзіўся пад Магілёвам. На нашай зямлі ён упершыню ўступіў у бой з французамі каля вёскі Салтанаўка. Бітва адбылася жорсткая, крывавая. Вось як апісвае яе жывы сведка ігумен Арэст:

"Раніцай маршал Даву і генерал Марцье з пяццю дывізіямі атакавалі авангард князя Баграціёна. Гэтым авангардам кіраваў генерал-лейтэнант Раеўскі, і калі ён пачаў па Быхаўскаму тракту падыходзіць да Магілёва, то французы, якія былі ў Магілёве, сустрэлі яго з поўдня, і 11 ліпеня пачалася страшэнная бітва да ўсходу сонца, а потым пад вёскай Салтанаўкай працягвалася ўвесь дзень бесперапынна, да самай ночы... У час гэтай бітвы чутны былі не толькі гарматныя безупынныя стрэлы, але і ружэйныя, і з Магілёва бачны быў над месцам бітвы вялікі дым, здалёк здавалася, быццам лес гарэў. Пасля заканчэння бітвы да мястэчка Дашкаўка і вёскі Салтанаўка прыбылі магілёўскія мяшчане, каб пахаваць забітых французаў і расіян".

Салтанаўка назаўсёды захавалася ў памяці маладога афіцэра Чарняева, з'явілася важнай вяхой яго баявой біяграфіі. Наступным стратэгічным пунктам быў Смаленск, куды ўжо сцягваліся рускія войскі пад камандаваннем М.Б.Барклая дэ Толі. 4 жніўня Рыгор Чарняеў ля сцен

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Авіякатастрофа ў Кітаі

159 чалавек загінулі ўчора ў выніку авіякатастрофы.

Сувязь з самалётам была страчана праз 8 мінут пасля ўзлёту. Зроблены ў Расіі самалёт "ТУ" накіроўваўся на поўдзень Кітая.

Апошні шанц...

Прадстаўнік ААН даў сербам і баснійцам апошні шанц аднавіць мірныя перамовы.

Сербскі лідэр Караджыч запэўніў ААН, што выведзе сербскія войскі з Босніі.

Юбілей "Еўрабачання"

"Еўрабачанне" адзначае сваё 40–годдзе.

Пачаўшы весці перадачы ў Жэневе ў 1954 годзе, "Еўрабачанне" стала першай сістэмай міжнароднага тэлебачання. У 1993 годзе па ёй з выкарыстаннем 4 спадарожнікаў было перададзена больш як 90 000 навін.

Помніць Рым вызвалены...

50 гадоў таму Рым быў вызвалены ад нямецка–фашысцкіх захопнікаў.

Гэта падзея адбылася 15 чэрвеня 1944 года.

"Джэнерал мотарс" на іўрыце?

Буйное аўтабудаўнічае прадпрыемства ЗША "Джэнерал мотарс" вывучае магчымасць інвестыцый у Ізраілі.

Амерыканцаў цікавіць перспектыва стварэння прадпрыемстваў па зборцы аўтамабіляў для продажу іх у Ізраілі і ў суседніх з ім краінах.

Хто паклапоціцца пра бежанцаў?

У сталіцы Нарвегіі пачалася 3–дзённая міжнародная канферэнцыя. Асноўная яе тэма — праблема бежанцаў.

Канферэнцыя праходзіць пад эгідай ААН.

У Чарнамырдзіна – праблемы

Паводле паведамленняў заходніх сродкаў масавай інфармацыі, у нядзелю прэм'ер–міністр Расіі Віктар Чарнамырдзін спыніў свой адпачынак на Чорным моры.

Ён вылецеў у Германію з-за праблем са здароўем.

Журналістаў не любяць не толькі ў нас...

Ахоўнік куміра брытанскіх падлеткаў — групы "Тэйк Зэт" – арыштаваны ў Аўстраліі, дзе яму прад'яўлена абвінавачанне ў нападзенні.

Паліцыя паведаміла, што ён штурхнуў фатографа на зямлю пасля таго, як той сфатаграфаваў музыканта групы.

Дэманстрацыя "блакітных"

Лідэр італьянскага руху ў абарону правоў гомасексуалістаў заклікаў сусветную супольнасць байкатаваць Італію да таго часу, пакуль новы ўрад правых не дасць гарантый, што будзе абараняць правы меншасцей.

Ён зрабіў такую заяву пад час маршу больш як тысячы "блакітных" у горадзе Балоння.

Самая сексуальная

Самай сексуальнай спявачкай свету гледачы MTV прызналі Джэнет Джэксан.

Прымаючы адпаведную ўзнагароду на цырымоніі ў Лос-Анжэлесе, Джэксан заявіла: "Я думаю, што гэтую ўзнагароду заслужылі мой грымёр, цырульнік і кансультант".

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Тэл.68-29-26 Рубрыку вядзе Святлана КУЛІКОВА Тэл.68-29-26

Звяртайцеся ў цэнтр занятасці

"Застаўся без працы. Скажыце, ці ёсць сэнс звяртацца ў Цэнтр занятасці насельніцтва? Цікава, колькі зараз у горадзе беспрацоўных, колькі з іх уладкавана на працу і якія ёсць вакансіі?

П.ПЯТРОЎСКІ, г.Мінск."

Калі вы страцілі працу, то ў Цэнтр занятасці насельніцтва вам, безумоўна, патрэбна звярнуцца. А вось пашанцуе!

У гарадскім цэнтры занятасці насельніцтва паведамілі, што на 20 мая 1994 г. у іх стаіць на ўліку 10 279 беспрацоўных. У бягучым годзе пастаўлены на ўлік 5433 чалавекі. З іх на пераадукацыю накіравана 1076 чалавек.

У красавіку было 6287 свабодных месцаў для працаўладкавання беспрацоўных. У асноўным месцы працоўныя. Пераадукацыя вядзецца ў залежнасці ад патрэб рынку.

На 20 мая меліся вакансіі:

Прадстаўніцтва Белдзяржстраха па гораду Мінску (тэл. 26-14-48) шукае страхавых агентаў. Аплата ад колькасці заключаных дагавораў.

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі (тэл. 34-60-08) запрашае на працу галоўнага бухгалтара (420 тысяч рублёў), бухгалтара з вопытам працы ў бюджэтнай арганізацыі (300 тысяч рублёў).

Тэатру оперы і балета (тэл. 34-07-35) патрабуецца спецыяліст па тэатральных эфектах (электрамайстар). Заработная плата 237 тысяч рублёў.

РІА "Рэпрынт" (тэл. 63-71-17) запрашае на працу фатографа (тэхнічная фатаграфія). Магчымы няпоўны працоўны дзень.

Дзе сувеніры?

"У гэтым годзе грамадскасць нашай рэспублікі адзначае 200-годдзе нацыянальна-вызваленчага паўстання пад кіраўніцтвам Андрэя Тадэвуша Банавентуры Касцюшкі. Аднак у продажы чамусьці не знойдзеш ні паштовак, ні значкоў, ні вымпелаў, якія былі б прысвечаны гэтай падзеі. Складваецца ўражанне, што іх нават не выпусцілі.

А.КАВАЛЁЎ, г.Полацк".

Шаноўны спадар Кавалёў амаль не памыліўся. Як гэта ні дзіўна, але сапраўды пакуль што ў нашай рэспубліцы не выпушчана ніводнага сувеніра, які быў бы прысвечаны гэтай падзеі. Звязана такое становішча з тым, што святкаванне паўстання не ўспрынялі, альбо ўспрынялі ў штыкі большасць кіраўнікоў урадавых устаноў. Аргумент для адгаворкі адзін: "Мы імкнёмся ў рублёвую зону. А вы жадаеце пасварыць нас з Масквой". Членамі нацыянальнага арганізацыйнага камітэта, які дзейнічае ўжо больш як год, быў распрацаваны шэраг эскізаў — і для значкоў, і для вымпелаў, і для памятных медалёў... Аднак арганізаваць вытворчасць яны не маглі. Звярталіся ў самыя розныя ўстановы. Аднак марна. Нават з такім папулярным сярод калекцыянераў сродкам прапаганды роднай гісторыі і культуры, як маркі, здаецца, нічога не атрымаецца. Нацыянальны камітэт выступіў з прапановай выпусціць серыю з чатырох марак. Змясціць на іх партрэты А.Т.Касцюшкі, М.К.Агінскага, Г.Ваўжанецкага і Я.Ясінскага. Адпаведнымі ўстановамі падтрымана была толькі ідэя выпуску марак з выявамі Касцюшкі і Ясінскага. Ды і іх эскізы так "абсеклі-абкарналі", што па гэтых мініяцюрах проста немагчыма будзе зразумець у сувязі з тым, з нагоды якой падзеі яны будуць выпушчаны.

Адносіны кіраўнікоў адпаведных устаноў выклікаюць здзіўленне. Яно яшчэ больш павялічваецца, калі даведваешся, што святкаванне сродкаў паўстання з'яўляецца не ініцыятывай якойсьці "падрыўной купкі інтэлігентаў", а прызнана афіцыйнымі ўстановамі. І што пры Міністэрстве культуры створан афіцыйны орган — дзяржаўны арганізацыйны камітэт. Праўда, вынікаў яго дзейнасці пакуль што не бачна.

Заўважым, што значкі ўсё ж былі выпушчаны. Праўда, у невялікай колькасці. Іх хапіла толькі на "ўзнагароду" тым, хто выступаў на навуковай акадэміі, што праводзілася ў Мінску. Аднак значкі гэтыя былі зроблены за мяжой. І на сродкі замежных нашых землякоў. Іх выпуск (як, дарэчы, і выданне кнігі Я.Юхо і У.Емяльянчыка "Нарадзіўся я ліцвінам..." ажыццёўлены за коштам культурнага асяродку "Беларусь" з горада Алма-Аты. А вось у нас ні сродкаў, ні, галоўнае, жадання рабіць штосьці не назіраецца.

Прадаецца месца на могілках?

"Я пераязджаю ў іншы горад і хачу забраць з могілак рэшткі сваіх бацькоў-нябожчыкаў. Ці магу я прадаць тое месца на могілках, якое вызваліцца?"

А.КАЙЗЕР, Мінск".

Прадаць можна толькі тое, што набыў, а месца на могілках вы не набывалі. Зямля гэта выдзяляецца дзяржавай і, безумоўна, не ва ўласнасць, а для пахавання. І толькі рэгістравалася на некага са сваякоў нябожчыка. Так што, ні прадаць, ні падарыць яе вы не можаце. Гэта зямля застанецца ў распараджэнні дзяржавы.

Менш, чым у Амерыцы, але больш, чым у Еўропе

"Апошнім часам у прэсе вельмі шмат размоў: "Гледачы перасталі хадзіць у кінатэатры!" ці "Глядзяць толькі амерыканскія фільмы!", Хацелася б даведацца, якая рэальная сітуацыя ў практыцы. Што глядзяць? Ці часта ходзяць у кіно?

Д.РУСАКОЎ, г.Баранавічы."

Мы сапраўды радзей сталі хадзіць у кіно. Калі ў 1980-м сярэднестатыстычны глядач наведваў кінатэатры 16 разоў у год, у 90-м гэта лічба складала ўжо 8,3, а ў 93-м усяго 1,6 — адным словам, у дзесяць разоў менш. І ўсё ж наведванне кінатэатраў у нас дастаткова высокае. Так, напрыклад, у Францыі са 100 патэнцыяльных гледачоў у кіно ходзяць 7. У Індыі, увогуле, — 2. Рэкардсменамі з'яўляюцца гледачы ЗША — 67 са 100. У нас гэта лічба меншая, чым у Амерыцы, але ўсё ж вышэйшая за сярэднееўрапейскую — цэлых 12!

Што ж датычыць фільмаў, то іх колькасць у практыцы расце. Для параўнання: 255 — у 1985 годзе і 1200 — у 1993-м! Прычым, сярод іх не так ужо мала айчынных.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

"Я люблю, калі людзі смяюцца..."

Ірына ЗАВАДСКАЯ, "ЧЗ"

"Маладыя таленавітыя музыканты шукаюць саліста і спонсараў...". "Навастораны рок–гурт чакае вашай дапамогі...". "Панове бізнесмены! Дапамажыце мастацтву!..". Сярод разнастайных аб'яў у шматлікіх рэкламных выданнях падобныя "галасы" сустракаюцца не радзей за патрабаванні жылля ў абмен на "забяспечаную старасць". Безумоўна, калі–нікалі і дажджы выпадаюць па чацвяргах, але наўрад ці варта ўсур'ёз разлічваць на поспех, спадзеючыся выключна на гэтае рэдкае супадзенне. Ды й відавочна — разлічваюць, чакаюць, спадзяюцца... Між іншым, эстрада толькі завецца "лёгкім жанрам", на самай жа справе гэтая рэч — для суровых прагматыкаў. Калі да таленту артыста дадаецца яшчэ і талент дабівацца мэты (а ў пэўным сэнсе гэта таксама талент), тады, напэўна, можна смела прадказваць бліскучую кар'еру ўладальніку гэтых дзвюх выдатных якасцей. Што, дарэчы, я і збіраюся зараз зрабіць.

У амерыканцаў ёсць такі тэрмін — "сэлф мейд мэн" — чалавек, што зрабіў сябе сам. Ледзь ці не з першых хвілін знаёмства Сяргей Наско падаўся мне якраз такім чалавекам. Не "крутым бізнесменам", што раптам занудзіўся і вырашыў "развеяцца" на эстрадзе. Наадварот, у бізнес ён падаўся менавіта для таго, каб мець магчымасць спяваць і запісваць уласныя песні, не залежачы ад нейкага там "багатага" або "ўплывовага" дзядзькі. Тры гады пайшло на тое, каб зарабіць грошай на належную апаратуру для сябе і сяброў, што неўзабаве стварылі гурт з назвай "Славяне", адлюстраваўшы ў назве сваю жыццёвую філасофію, інакш — ідэю еднасці з усімі славянскімі народамі.

Цяпер цяжка сказаць, калі ўсё пачалося, — ва ўсякім разе вельмі даўно. Гадоў дзесяць-пятнаццаць таму. Спачатку школа, потым платныя танцы, вяселлі... Напаўспрактыкаваны аматарскі ансамбль, дзе Сяргей сядзеў за барабанамі (апантанасць была, як кажуць, "яшчэ тая": нават з суседзямі ён тады знаёміўся не вельмі звычайным чынам — час ад часу яны скардзіліся на невыносны шум з суседняй кватэры). У той жа час з'явіліся і першыя песні, што напачатку выконваліся быццам творы больш-менш вядомых савецкіх аўтараў — такім чынам іх было лягчэй "прапіхнуць" на публіку. Сёння ў Сяргея ўжо больш за 50 песень, што, паводле яго вызначэння, "цягнуць" на належны песенны ўзровень.

— Людзям нельга нічога навязваць, і культуру таксама, — пераканаль Сяргей. — Нядзіўна, што працэс адраджэння адбываецца з такім скрыпам. Не трэба прыспешваць падзеі — міне час, і ўсе мы загаворым па-беларуску. Але не варта сцвярджаць, што гэта адбудзецца заўтра а пэўнай гадзіне раніцы... Менавіта таму я і не пішу песень на беларускай мове — лічу, што пакуль яшчэ не валодаю ёю ў такой ступені, каб пісаць вершы інакш, чым раней. Дзеля ж моды ці кар'еры калечыць мову не хачу. Перш за ўсё, я імкнуся да таго, каб мяне разумелі, бо галоўным у песні павінен быць яе сэнс. Песня павінна быць добрай, але не пустой...

Ягоныя песні — якраз такія. Яны падабаюцца адразу, таму што сапраўды добрыя (не лепшыя за іншых, а добрыя простай чалавечай дабрынёй), таму што на самай справе пішуцца для людзей і пра іх саміх. У адной з песень ёсць зусім цудоўныя словы: "Я люблю, калі людзі смяюцца, і я бачу, як яны плачуць...". І нашыя, і расейскія выканаўцы не раз звярталіся да Сяргея, прапаноўваючы быць іхнім аўтарам. Ён не адмаўляе. Але і не спяшаецца з галавою акунацца ў мутны вір шоу-бізнесу. Бо не хоча "ставіць на паток" уласную творчасць, імкнучыся захаваць у сваіх творах тую шчырасць і душэўнасць, што робяць іх такімі дарэчнымі ў турыстычных паходах, на сяброўскіх вячорках і на вяселлях (вельмі памыляюцца тыя, хто сцвярджае, што вясельным гасцям трэба што-небудзь зусім прымітыўнае)... Зрэшты, вы і самі, напэўна, чулі тыя песні — сёе-тое ўжо гучала па радыё, адбыліся першыя канцэрты ў Полацку, дэбют у тэлепраграме "Пяць зорак". Калі ж не чулі — пачуеце абавязкова, бо песні Сяргея Наско вартыя таго, каб іх выконвалі. Вартыя яны і таго, каб пазнаёміць нашых замежных сяброў з сучаснай беларускай культурай. Што і адбудзецца зусім хутка — пад час міжнароднай маладзёжнай экспедыцыі "Залатая карэта", якая ўлетку будзе праходзіць па шляху напалеонаўскага войска.

Спяваючыя банкіры

Адчуваць сябе не патрэбным нікому не хочацца. А дзе яна, тая духоўная ніша, якая неабходна амаль кожнаму з нас?

Хлопцаў і дзяўчат, якія займаюцца ў студэнцкім маладзёжным клубе "Тарыф" Беларускага дзяржаўнага універсітэта народнай гаспадаркі, мне захацелася назваць спяваючымі банкірамі, вельмі ўжо задорна прадэманстравалі яны сваю знакамітую песню.

Праз некалькі гадоў удзельнікі клуба станучь сапраўднымі банкірамі. А сёння, акрамя вучобы, яны яшчэ спяваюць, танцуюць, удзельнічаюць у спектаклях.

Чаму яны сюды прыходзяць? Андрэй Лазараў:

—Я студэнт пятага курса завочнага аддзялення. Працую тут галоўным рэжысёрам. Прыйшоў сюды на першым курсе зусім выпадкова. Як толькі трапіў у гэта асяроддзе — захапіла адразу.

Які ж клуб без кіраўніка? Асабліва такога, хто не толькі дапамагае знайсці сябе, але і становіцца сапраўдным сябрам для многіх.

Знаёмцеся, Сяргей Шэлег. Чалавек таксама малады і вясёлы. Цікава, а з чаго ўсё пачалося?

— Арганізоўвалася гэта ўсё, натуральна, да мяне, таму што студэнцкія клубы існуюць з дня заснавання ВНУ. У нас ёсць многа сур'ёзных калектываў.

Няўжо так шмат талентаў сярод будучых фінансістаў? Не гуманітарыі ж....

— Так, у нашым калектыве будучыя банкіры. Я раскажу, як мы іх набіраем. Прыходзяць "зялёныя" першакурснікі пасля школы. Вось у гэты час мы бяжым хуценька па факультэтах, расказваем, што ёсць такі студэнцкі клуб. І кожны верасень у нас перабор. Але потым хтосьці адсейваецца, камусьці трэба грошы зарабляць. Але мы стараемся, каб кожнаму была роля, каб не пакрыўдзіць.

— Хто вас падтрымлівае?

— Універсітэт. У нас добры рэктар, які разумее ўсе нашы праблемы. Рэктар і сам нядрэнна спявае. Гэты чалавек дапамагае пастаянна. Цяпер новыя касцюмы заказаў ансамблю "Элегія", каля 8 млн. руб. выдзелена на апаратуру, тэлевізары, магнітафоны.

— Вы толькі перад сваімі выступаеце?

— Тут у нас асноўная база. У мінулым годзе ездзілі ў Віцебск на фестываль маладзёжная вясна.

І ўсё ж, што далей? Калі-небудзь усё роўна прыйдзецца развітацца з выступленнямі, конкурсамі, паездкамі, тэатрам... Можа адказам на гэта пытанне будуць словы, якія сказаў мне Андрэй Лазараў на развітанне.

— Мы думаем стварыць тэатр. На першым часе паўпрафесійны. Каб ён быў для нас як хобі. Гэта цяжка ва ўмовах, калі кожны задумваецца пра свой матэрыяльны дабрабыт. Але калі будзе касцяк, калі мы будзем збірацца і даваць хоць маленькія канцэрты, мы атрымаем ад гэтага задавальненне. І гледачы таксама.

Вольга МАХОНІНА.

"Крэслы" і Моцарт на "Новай сцэне"

Застаецца ўдакладніць: на "Новай сцэне" Брэсцкага тэатра лялек. Менавіта так вырашана назваць сцэнічную пляцоўку для эксперыментальных, і ў нечым нечаканых, новых тэатральных пастановак. А першай з іх стаў спектакль "Крэслы" Э.Іянескі, намаганні па стварэнні якога перш за ўсе прыкладалі маладыя таленты: рэжысёр Сяргей Палешчанкаў, сцэнограф Настасся Фяцісава, а таксама акцёры брэсцкіх тэатраў — Тамара Тэвасян і Іван Герасесіч /Тэатр лялек/ і Міхась Перапечка /Тэатр драмы/. І, бадай, яшчэ Моцарт, маладосць якога не аспрэчваецца...

Што атрымалася з такога нетрадыцыйнага супрацоўніцтва — ужо маглі пераканацца гледачы на прэм'еры: напружаная дзея на працягу 1,5 гадзіны ў літаратурным сэнсе трымае залу. А на сцэне ў гэты час Стары і Старая прымаюць Гасцей-Крэслы, пакуль не прыходзіць, нарэшце, да іх сам Імператар. Што могуць сказаць яны, калі жыццё пражыта і пражыта, магчыма, дарэмна й недарэчы?.. Не, няхай лепей скажа Прамоўца, толькі й ён маўчыць, пільна ўглядаючыся ў залу, углядаючыся ў кожнага з нас... І гучыць у фінале "Рэквіем" Моцарта, і аддаляюцца ад нас Стары і Старая, і толькі крэслы, крэслы вакол нас...

НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля. Міхась ПЕРАПЕЧКА /Стары/ і Тамара ТЭВАСЯН /Старая/. Фота Уладзіміра ДОЛЬКІНА.

Чарговы тэатр – у Оршы

Званне "народнага" калектыў аршанскага самадзейнага тэатра Дома культуры чыгуначнікаў заваяваў 33 гады назад за паказ на Крамлёўскай сцэне спектакля па п'есе А.Маўзона "Канстанцін Заслонаў".

З таго часу артысты тэатра дастойна нясуць ганаровае званне. Калектыў тэатра гастраляваў не толькі па былому Саюзу, але і за рубяжом. Асаблівы гонар тэатра ў тым, што тут у свой час побач з аматарамі ў спектаклях ігралі народныя артысты СССР Б.Платонаў, З.Стома, народны артыст рэспублікі К.Саннікаў. А заслужаная артыстка рэспублікі К.Міронава адыграла ў самадзейным калектыве 18 год.

У хуткім часе Орша атрымае свой гарадскі тэатр. Ім стане пасля рэканструкцыі клуб аб'яднання "Оршабудматэрыялы".

Яўген БРАЖЫЦКІ.

з гісторыі Беларусі

1812 ГОДА

Смаленска адбіваў атакі французаў, а працягваліся яны тры дні. У гэтай бітве праціўнік страціў у два разы больш салдат, чым рускія. У адной з атак Чарняеў быў паранены ў левую руку, але не пакінуў поля бою. За гэты мужны ўчынак ён быў узнагароджаны ордэнам Святой Анны 3-й ступені.

Ад спаленай Масквы Напалеон вырашыў адступаць па Калужскай дарозе праз багатыя паўднёвыя губерні. Але прадбачлівы М.І.Кутузаў рашыў даць бой пад Малаяраслаўцам 24 кастрычніка. Два дні супрацьстаялі дзве арміі. У гэтай бітве Рыгор Чарняеў зноў вызначыўся. Атрымаў ордэн Святога Уладзіміра і залатую шпагу з надпісам "За храбрасць".

З гэтага часу наш зямляк стаў камандзірам Новаінгерманладскага палка. Ён і яго салдаты бачылі спустошаныя вёскі Віленскай губерні, перасеклі мяжу і апынуліся ў Варшаўскім герцагстве. Калі прыйшлі на саксонскую зямлю, зноў запахла порахам. Полк Чарняева змагаўся пад Дрэздэнам, удзельнічаў у трохдзённай бітве пад Лейпцыгам. Узяўшы блакадай крэпасць Везель, іншыя гарады, Рыгор Чарняеў скончыў свой баявы паход у Еўропу ўваходам у Парыж. Думаў, што неўзабаве вернецца дамоў, але... на некалькі гадоў затрымаўся ў Францыі.

Вясной 1814 года Чарняеў займаў пасаду ваеннага губернатара Люневіля, галоўнага горада Латарынгіі. Ён уступаў у службовыя кантакты з жыхарамі, і яму тут якраз спатрэбілася веданне французскай мовы, якую ён вывучаў у Шклове. Чарняеў быў вытрыманым, добразычлівым чалавекам і хутка заслужыў павагу гарадскіх улад. У адным з дакументаў адзначаецца, што ён сваімі дзеяннямі забяспечыў жыхароў "выключным спакоем, поўнай недатыкальнасцю іх асоб і маёмасці". Доўгі час маёр Чарняеў з'яўляўся камендантам горада Валансьена, які знаходзіўся на мяжы з Бельгіяй, часта бываў у іншых гарадах Францыі. У прыгожым правінцыяльным гарадку Лекенуа ён пазнаёміўся з дачкой мэра Эсфірай Лекюйе, швагеркай Ж.Э.Буланжэ. Яна так зачаравала рускага афіцэра, што ён адразу рашыў: гэта і ёсць падарунак лёсу. У лістападзе 1818 года закаханыя пажаніліся.

Яшчэ два гады Чарняеў пратрымаўся, а потым яго нястрымна пацягнула на радзіму. Ён выйшаў у адстаўку і пачаў збірацца ў дарогу. Адно непакоіла: Эсфіра вельмі любіла бацькоў, была не прыстасавана да будзённага жыцця і не ведала рускай мовы. Але супраць паездкі яна не сказала ніводнага слова. Разам з ёю паехала яе сяброўка і прыслужніца Сафі.

Ад Талачына павозка пакацілася па вузкай палявой дарозе. Верставыя слупы, бярэзнікі, палі і ўзгоркі. Спусціліся ўніз — цячэ рака Друць. А за ёй, наверсе, — маёнтак Крывая. Спынілі коней. Рыгор Мікітавіч паказаў жонцы мясціны, дзе ён нарадзіўся, і паехалі далей, аж у Тубышкі, дзе ў той час жылі сваякі Чарняевых. У новым маёнтку жыў брат Пётр Мікітавіч з жонкай Касільдай Міхайлаўнай. Трэба ж такому здарыцца — брат неўзабаве памёр, яго жонка з'ехала ў горад. Адзіным гаспадаром маёнтка стаў Рыгор Чарняеў са сваёй француженкай. Здзіўленая беднасцю і неахайнасцю мясцовых сялян, курнымі хатамі, яна растлумачвала ім, што акуратнасць — неабходная ўмова для аховы здароўя. У 1821 г. у Тубышках Эсфіра нарадзіла першага сына, якога назвалі Філіпам у гонар яе бацькі.

Праз тры гады Рыгор Чарняеў пад уплывам жонкі і з-за гаспадарчых непаладкаў пайшоў на службу і быў назначаны паліцмайстрам горада Ізмаіла, куды і выехаў з сям'ёй. Служыў самаадданна, спраўна, за што і быў узнагароджаны ордэнам Святой Анны 2-й ступені з алмазамі. У хуткім часе па прадпісанню мясцовага генерал-губернатара І.С.Варанцова Чарняеў перамяшчаецца на пасаду Бесарабскага обер-фарштмайстра, пераязджае ў горад Бендэры, што размясціўся на Днястры. Тут у сям'і Р.М.Чарняева нарадзіліся дачка Аляксандра і ў 1828 годзе сын Міхаіл, слабенькі і хваравіты хлопчык (будучы знакаміты царскі генерал, герой сербскай вайны, сябар Ф.М.Дастаеўскага).

Эсфіра прагнула пабачыцца са сваімі роднымі, Рыгору хацелася сустрэцца з краінай свайго баявога юнацтва. Пры першай магчымасці яны паехалі ў Францыю. Наведвалі старых Лекюйе, якія жылі ў Лекенуа, аб'язджалі сваякоў у розных гарадах. У час падарожжа ў Валансьен у іх нарадзілася дачка Елізавета, любімая сястра Міхаіла.

У Францыі было цудоўна. Але вабілі, клікалі Рыгора Мікітавіча родныя берагі. І найперш рачулка Вабіч, што працякала праз маёнтак Тубышкі. У пачатку 30-х гадоў XIX стагоддзя ён зноў вярнуўся сюды з чужых краёў і сур'ёзна заняўся аднаўленнем гаспадаркі, саду. Перш за ўсё ён пабудаваў для мясцовых сялян невялікі мураваны храм у імя Свяціцеля Мікалая, наладзіў прыход. Збіраўся пабудаваць вялікі дом з цэглы. Іншы раз хадзіў з сынам Міхаілам у лес на паляванне, вучыў яго грамаце, прывіваў любоў да гістарычных кніг. Калі Рыгора Чарняева запрасілі на святкаванне 25-годдзя Барадзінскай бітвы, ён паехаў туды разам з дзесяцігадовым Мішам. Несумненна, баявыя ўспаміны бацькі пра вайну, пра Міхаіла Кутузава, Пятра Баграціёна, убачанае на гістарычным Барадзінскім полі зрабілі на сына вялікае ўражанне, абудзілі яго цікавасць да ваеннай дзейнасці. Ад бацькі ён успрыняў запаветы сапраўднай любві да Бацькаўшчыны, у імя якой смела рызыкаваў сабой на працягу ўсяго свайго жыцця.

Міхаіл ганарыўся сваім бацькам. Высакароднасць, адукаванасць, неабыякавасць да простага салдата ці селяніна вызначалі яго сярод іншых. Чыноўнікі вельмі цанілі яго выключную адказнасць за даручаную справу. У 1841 годзе па запрашэнню князя Міхаіла Варанцова ён пачаў служыць начальнікам горада і порта Бярдзянска, які стаіць на Азоўскім моры. Чарняеў прыняў некалькі рыбацкіх хацін. Ён пабудаваў гасцінны двор, вялікую саборную царкву, жылыя дамы. Дзякуючы яго намаганням была адкрыта Бярдзянская мытня, горад упрыгожыўся садам, які ўтрымліваўся ва ўзорным парадку.

Калі пачалася Крымская вайна і ў маі 1855 года варожая эскадра паказалася на бярдзянскім рэйдзе, Чарняеў адправіў сваю жонку з дзецьмі за сто вёрст у сяло Вялікі Такмак, дзе яны пражылі да верасня, а сам неадлучна знаходзіўся на баявым пасту. Жыхары пакінулі горад. Рыгору Мікітавічу, у распараджэнні якога было ўсяго 150 казакоў, было загадана ў выпадку нашэсця непрыяцеля спыніць яго сілай зброі. 70-гадовы палкоўнік, змучаны старымі ранамі, некалькі месяцаў жыў у спустошаным горадзе пад артылерыйскім агнём ворага.

У лістападзе таго ж года на месца нашага земляка быў прысланы палкоўнік Дзелаво. Гэта, зразумела, вельмі зняважыла старога. Ён рашуча патрабаваў усебаковага разбору. Сын Міхаіл не застаўся абыякавым да несправядлівасці, якая злосна звалілася на састарэлага бацьку. 19 студзеня 1857 года з горада Магілёва ён звярнуўся з вялікім пасланнем да князя Васільчыкава, у якім, у прыватнасці, пісаў: "...Марнеючы больш як год аднымі чаканнямі, ён страціў надзею дажыць да свайго апраўдання. Маючы права і прызнаючы сябе абавязаным быць хадайнікам бацькі свайго, я вырашыў звярнуцца да вашай вялікасці, просячы для яго не падачкі, а адной справядлівасці і законнай адплаты за яго паўвекавую бескарыслівую службу, за яго раны".

Вядома, не апошні кій у старца адбіралі, але абараніць тое, што было зроблена, — справа гонару. І праўда перамагла. Вынік камісіі быў прыемным і нават нечаканым: апраўданне Р.М.Чарняева і выхад яго ў адстаўку з узвядзеннем у званне генерал-маёра.

Выйшаўшы ў адстаўку, Рыгор Мікітавіч працягваў жыць у Бярдзянску, у сваім доміку з садам. Разам з ім жыла жонка, адданая Сафі і дзве малодшыя дачкі — Надзея і Ганна, якія назаўсёды засталіся пры бацьках. Астатніх дзяцей жыццё раскідала па свеце. Сюды зрэдку прыязджаў сын Міхаіл, пайшоўшы па слядах бацькі. У 1869 годзе ён прыехаў у апошні раз, каб пахаваць Рыгора Мікітавіча Чарняева, схіліць галаву перад дарагім чалавекам, сапраўдным героем Айчыннай вайны 1812 года.

Шмат сыноў Беларусі служыла ў розных куточках Расіі, здабываючы ёй славу і павагу. І дзе б яны ні жылі, дзе б ні знайшлі сваё супакаенне, наша Бацькаўшчына, як родная маці, памятае кожнага. Бо яны — часцінка агульнай гісторыі, сумеснага змагання, працавітасці, добразычлівасці.

КАЗКІ ДЛЯ ДАРОСЛЫХ

Пра калабок

Спяклі аднойчы заакіянскія Дзед ды Баба гуманітарны Калабок. Ды не проста, а з унутранай разнастайнай начынкай. Божа, чаго толькі яны туды не запіхнулі: і відэаапаратуру самую сучасную, і тэлевізары-халадзільнікі разнастайныя, і адзенне моднае, шыкоўнае, і, нарэшце, нават прысмакі-ласункі ўсялякія, з тых, што так часта па тэлебачанні рэкламуюць. Во які добры Калабок атрымаўся!

Паклалі яго заакіянскія Дзед з Бабай на падаконнік і кажуць (па-ангельску, вядома):

— Каціся цяпер, Калабок-Калабочак, за моры глыбокія, за горы высокія, за лясы дрымучыя, аж да самага глухога палескага куточка. Жыве-пажывае там Заяц-даўгавухі, ды і не проста жыве, а на забруджанай тэрыторыі. Аднясі яму наш падарунак, хай крышачку парадуецца небарака.

— О'кэй! — весела ўсклікнуў Калабок (таксама па-ангельску) і пакаціўся сабе. З песняй (амерыканскай, вядома).

Доўга ці коратка каціўся гэты самы Калабок, але ў рэшце рэшт перакаціўся ён праз дзяржаўную мяжу Рэспублікі Беларусь. І толькі перакаціўся, як да яго Мядзведзь падыходзіць.

— Я Калабок, Калабок! — горда адказвае Калабок (па-беларуску ўжо). — І не просты Калабок, а гуманітарны. А качуся я да Зайца даўгавухага на забруджаную тэрыторыю. Э, э! Ты што гэта робіш, касалапы?!

А Мядзведзь запусціў усе свае чатыры лапы ў калабковае начынне і адным разам выграб адтуль усю відэаапаратуру разам з паловай тэлевізараў-халадзільнікаў.

— А гэта яшчэ навошта? — не разумее Калабок (замежныя, яны ўсе такія, някемлівыя). Мы так не дамаўляліся!

Мядзведзь з ім, з дурнем больш размаўляць не стаў. Развярнуўся ды як дасць таўхаля! Ды такога, што наш Калабок да самага абласнога цэнтра без перадыху ляцеў. Толькі спыніўся, а яго ўжо Воўк чакае.

— Ану, паказвай, — кажа, — што тут Мядзведзь на маю долю пакінуў! — І не паспеў Калабок нават слова вымавіць, як у Ваўка ў лапах апынуліся ўсе астатнія тэлевізары-халадзільнікі. Амерыканскай вытворчасці, між іншым.

Уздыхнуў Калабок і, ні слова не кажучы, далей памчаўся.

—Хоць адзенне, — думае, — да Зайца данясу. Разам з прысмакамі-ласункамі заморскімі. І таго не ўлічыў Калабок, што шлях яго яшчэ і праз райцэнтр прайсці павінен. А там Ліса жыве. Убачыла яна Калабка і адразу ж аблізвацца пачала.

— Ты ж хоць усё не выграбай, — просіць яе Калабок. — З чым жа я да Зайца з'яўлюся?! Хоць што пакінь!

— Як табе не сорамна так кепска пра мяне думаць! — аж абурылася Ліса. — Ды я ж толькі адзенне і ўзяла! Ну, яшчэ прысмакі гэтыя самыя. Усё роўна Заяц да іх непрывычны. У яго б ад іх зубы балелі. А самую неабходную рэч я якраз і пакінула. Во, глядзі!

Паглядзеў Калабок у сваю былую начынку, а там ляжыць адзін-адзіны дазіметр. Хоць маленькі, але ж японскай вытворчасці...

Генадзь АЎЛАСЕНКА.

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

Набліжаецца свята — магчыма, самае дзіўнае і чароўнае з усіх існуючых — ноч на Івана Купалу. Здаецца, аб ім ужо ўсё казана–пераказана, але ўсё ж мяркуем зацікавіць чытачоў пэўнымі "нюансамі" гэтага святкавання, а таксама купальскімі былямі.

КУПАЛЛЕ

Яно прыйшло з вельмі даўніх часін і ўяўляе сабой дзівоснае перапляценне хрысціянскай традыцыі (Іван Купала — народная інтэрпрэтацыя Іаана Хрысціцеля) з дахрысціянскімі, язычніцкімі абрадамі. Менавіта таму ў ім заўсёды прысутнічае нейкая таямнічасць.

Святкуецца Купала заўсёды з 23 на 24 чэрвеня па старому стылю, і ноч гэта — чароўная ноч.

На Купалу "купаюцца" ці "сушацца" скарбы — выходзяць на паверхню. У гэты час яны "здаюцца" — бачацца ў выглядзе агню ці жару, які знікае, калі да яго наблізіцца. Каб завалодаць скарбам, трэба ведаць, якое закляцце на яго пакладзена. А закляцця кладуцца страшныя, накшталт вось такіх: "Хто тут сына заб'е, той гэтыя грошы спажыве", "Хто мёртвы заарэ, той грошы спажыве". Кажуць, што менавіта апошняе закляцце паклаў адзін стары на свае грошы, каб тыя не засталіся дзецям, якіх ён не любіў. Нявестка ж падслухала яго і расказала мужу. Стары скора памёр. Тады на нябожчыка ўздзелі хамут, запрэглі ў саху ды пачалі баразніць хату. Збанок з грашыма ў сенцах і вывярнуўся. Мараль: бессаромнікі заўжды сабе грошай нарыюць.

Пад Лепелем паказвалі гару, на якой калісьці стаяў замак. У склепах гэтага замка, як казалі, былі незлічоныя багацці. На іх было пакладзена мудрагелістае закляцце, і дабрацца да скарбаў было немагчыма. На Купалу ж яны "перасушваліся": зямля расступалася, віднеліся ржавыя краты, а за імі зіхацела-пералівалася золата. Як ні ламалі, ні падкопвалі людзі гэтыя краты, яны не паддаваліся. Спрабавалі зрабіць так: на доўгія жэрдкі накручвалі анучы, макалі іх у смалу і прасоўвалі ў дзіркі. Дукаты налiпалі на смалу, але падалі назад, калі палку выцягвалі. Людзі ў наваколлі проста-такі вар'яцелі ад гэтых чараўніцкіх спраў. Тады быццам бы ксяндзы наклалі на скарб новае закляцце, і ён перастаў паказвацца.

У ноч на Купалу сняцца вешчыя сны. Існуе паданне: аднаму селяніну ў купальскую ноч прыснілася, што на мосце за сялом ён знайшоў многа грошай. Пайшоў туды, шукаў, шукаў — нічога не знайшоў. Побач з мостам быў млын, і ён расказаў пра гэта млынару. "Ат! — заўважыў той. — Мала што прыснілася! Мне вось таксама нейкая лухта снілася: быццам у такім месцы (называе месца, дзе стаіць хата селяніна) пад печчу грошы закапаныя...". Мужык кінуўся дадому і сапраўды за печчу адкапаў скарб. На наш погляд, гэта цудоўная ілюстрацыя, якая падкрэслівае няпростасце, налінейнасць, апасродкаванасць суадносін нашага свету з патаемнымі, непазнанымі сіламі. Не розум, а інтуіцыя, не свядомасць, а падсвядомасць тут уладараць.

У купальскую ноч ведзьмы-кароўніцы "адбіраюць" у кароў малако, "псуюць статак". У "папсаваных" жывёл малако ці робіцца рэдкім, ці знікае зусім, у той час як у вядзьмаркіных кароў ідзе такое густое, што ў час даення збіваюцца камякі масла. З гэтай мэтай ноччу ведзьма ходзіць па чужых агародах і збірае па іх у даёнку расу, дае піць яе сваім каровам, мые расой вымя. Таксама чараўніца збірае па чужых дварах камяні для "парання" малочных збанкоў. Дбайная гаспадыня ў такую ноч вачэй не змыкае — пільнуе сваю гаспадарку ад "кароўніц".

Каб засцерагчы кароў ад варажбы і сурокаў, на Купалу праганяюць іх праз агонь, раскладзены ля варот. Калі ж гэта не дапаможа, вараць цадзілку з асаблівым купальскім зеллем (збор таксама робіцца ў купальскую ноч) і адвар даюць піць каровам. Пасля гэтага тая ведзьма, што "адабрала" малако, пачынае сама марнець і чэзнуць. Адчуваючы гэта, яна абавязкова прыйдзе да гаспадыні пазычыць якую-небудзь дробязь. Але дасведчаная кабета не дасць ёй нічога на працягу трох дзён.

З гэтай нагоды адзначым, што вялікую ролю ў варажбе і чараўніцтве адыгрывае раса. Яна — сок зямлі. Асабліва карысная, жыватворнай яна бывае на Юр'я. Таму тады асабліва імкнуцца выганяць жывёлу. На Купалу раса — "малочная". Кажуць, калі намачыць у ёй цадзілку, то пацячэ малако.

Ведзьмы могуць псаваць расу і тым шкодзіць жывёле. Каб даведацца аб "якасці" расы, на вароты вешалі анучку і раніцаю каштавалі на смак: калі яна салодкая, то, значыць, раса сурочная, і жывёлу выганяць нельга, пакуль раса не абсохне.

ПАПАРАЦЬ–КВЕТКА

Гэта, так бы мовіць, галоўная аздоба купальскага свята. Як гэта так — у купальскую ноч на ўсе пайсці шукаць чароўную кветку, якая толькі ў яе і цвіце! Вось і адпраўляюцца кожны год хлопцы і дзяўчаты (хто гуртам, хто паасобку) шукаць у лес сваё шчасце.

...А знайсці яго вельмі і вельмі няпроста. Цвіце папараць-кветка толькі адно імгненне, пры гэтым яна загараецца, нібы зорачка, і адразу гасне. Завалодаць ёю можа толькі бесшабашна смелы маладзец, і многім чараўнікам яна не даецца. Бо вельмі ўжо пільна сцеражэ гэта найгалоўнае багацце нячыстая сіла. Запаліць падманныя агеньчыкі, завядзе ў гушчар ды пагубіць. Наогул, хто збіраецца толькі шукаць кветку, ужо рызыкуе, бо наклікае на сябе гнеў усёй нячыстай раці. Адно толькі можа дапамагчы простым смертным — можа, пашанцуе вам натрапіць на Купальскага Дзядка, што ходзіць сабе па лесе і збірае чароўныя кветкі ў кошык. Па ім Дзядка вы і заўважыце: палаюць кветкі ў кошыку, нібы жар. Дзядок гэты добры, і калі паспець разаслаць перад ім белы абрус, то ён абавязкова кіне адну кветачку на палатно. Вось тут хапайце яе хутчэй і колькі хопіць духу рэжце далонь правай рукі і хавайце папараць-кветку пад скуру — толькі так вы схаваеце яе ад нячыстай сілы, якая не замарудзіць па яе з'явіцца.

Перад уладаром кветкі, як вядома, адкрываюцца ўсе скарбы, але гэта дробязь у параўнанні з галоўным дарам, што дае чалавеку купальскае дзіва. Гэты дар — усёведанне. Малайцы ўсё ж былі нашы продкі, бо цвёрда ведалі, у чым шчасце, — усё ведаць.

ЧАРАДЗЕЙСТВЫ Ў ОФІСАХ

Чытачы, мабыць, памятаюць матэрыялы пра афрыканскую магію ("джу-джу"), якія былі змешчаны ў адным з выпускаў ЦБМ. У іх распавядалася, якую важную ролю адыгрывала чараўніцтва ў жыцці і свядомасці афрыканцаў. І вось новае паведамленне на гэтую тэму. Як сведчыць прэса, ледзь не ўсе служачыя Нігерыйскага федэральнага агенцтва па ахове навакольнага асяроддзя літаральна знаходзяцца ў панічным стане. Да панікі іх давёў кіраўнік гэтай установы, які папрасіў мясцовых чараўнікоў правесці "чыстку" сярод супрацоўнікаў: выявіць скрытых ворагаў і зайздроснікаў, а астатніх загіпнатызаваць і "прышчапіць" падпарадкаванне начальніку. Чараўнікі з наборам "інструментаў" (амулетаў, талісманаў, зёлак) прыступілі да ўстановы і ўзяліся за справу. У памяшканнях распырскалі нейкую вадкасць, падпалілі пер'е, ноччу закапалі ў двары дзве каровіны галавы. Усе гэтыя акцыі, зразумела, суправаджаліся рытуальнымі песнямі і скокамі.

Многія запалоханыя гэтай д'ябальшчынай супрацоўнікі проста не з'явіліся на службу, бо баяцца папасці пад чары.

АБ ЧЫМ ГАВОРЫЦЬ КОЛЕР

Успрыняцце таго ці іншага колеру ў многім залежыць ад псіхалагічных і фізіялагічных параметраў асобы. Вядома, што некаторыя дзеячы мастацтва спрабавалі звязаць колер з гукам, словам. Існуюць і традыцыйныя асацыяцыі, якія трывала замацаваны ў свядомасці чалавека за пэўнымі колерамі: чорны — колер жалобы, трагічнасці, блакітны — надзеі, белы — чысціні, нявіннасці і г.д. А вось што думаюць аб колерах адзення псіхолагі і мадэльеры.

КАРЫЧНЕВЫ. Гэты колер любяць людзі, якія збіраюцца правесці час у кампаніі, але не хочуць прыцягваць да сябе асаблівай увагі.

ФІЯЛЕТАВЫ. Яго выбіраюць тыя, хто хоча падкрэсліць сваю індывідуальнасць. Вечарам гэты колер робіць твар і фігуру больш выразнымі.

ЖОЎТЫ. Дапамагае, калі ў вас дрэнны настрой і ўсё валіцца з рук. Калі вы апранеце што-небудзь жоўтае, то адразу станеце больш вясёлымі.

ЗЯЛЁНЫ. Яго носяць асобы, якім не хапае ўпэўненасці ў сабе, смеласці.

БЕЛЫ. Гэты колер падыходзіць у тым выпадку, калі вы з кім-небудзь пасварыліся і вам неабходна памірыцца.

ЧЫРВОНЫ. Прыцягвае ўвагу і абуджае сексуальныя жаданні.

ЧОРНЫ і ЦЁМНА-СІНІ. Гэтыя колеры незалежныя ў тым выпадку, калі вы хочаце выклікаць цікавасць грамадства і даць зразумець, што хочаце незалежнасці. У той жа час у адносінах да вас з боку іншых будзе незменна прысутнічаць нейкі халадок, яны будуць трымаць пэўную дыстанцыю. Калі вы імкнецеся завязаць новыя кантакты, імкніцеся пазбягаць вельмі цёмных колераў.

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 7, аўторак

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пад купалам Сусвету.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. Тэлеклуб "Гаў-гаў".
9.10. Спявае Марк Мерман.
12.30. "Нов і К"-топ-10.
13.30. Навіны.
◆15.15. "Жывыя і мёртвыя". 2-я серыя.
16.50. Дзелавая хроніка.
17.00. Навіны.
17.10. Фестываль песні і паэзіі "Маладзечна-94". II тур.
18.10. Зачытайце маё пісьмо...
18.15. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
18.55. "Бярэзінскі запаведнік". Д/ф. 1-я серыя.
19.00. Трыбуна кандыдатаў у прэзідэнты.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Сенсацыя". 4-я серыя.
22.35. Пяць хвілін на жарты.
22.40. Чэмпіянат Еўропы па гандболу. Беларусь – Францыя.
23.50. Кантакт.
23.55. НіКа.
0.05. Надвор'е.
0.15. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"
7.45. Агляд рынку нерухомасці.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
8.20. Вясёлыя ноткі.
◆8.40. "Дзікая ружа".
9.05. Чалавек і закон.
◆9.35. "З кошкі ўсё і пачалося".
10.50, 23.45. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Джыўс і Вустэр".
14.25. Прадпрымальнік.
15.00. Справа.
15.10. "Прыгоды Тома Соера".
15.40. Паміж намі, дзяўчынкамі...
16.00. Рок-урок.
16.40. Пра ісламскі фундаменталізм.
17.25. Яшчэ раз аб прыватызацыі.
17.35. Тэхнадром.
17.45. З першых рук.
17.55, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.30. "Дзікая ружа".
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Вагон 03.
20.55. "Лебядзіная песня". Спектакль.
22.20. Тэлешоу "50 х 50".

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.00. Час дзелавых людзей.
7.30. Клуб "Жоўтая падводная лодка".
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.50. Зусім сакрэтна.
9.40. Сялянскае пытанне.
* 15.20. Мульці-пульці.
15.35. Там-там навіны.
15.50. Тэлегазета.
15.55. Новая лінія.
16.40. Прыгоды ваўчара.
17.00. Здарова жывеш.
17.15. Чалавек справы.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Аміка верытас.
18.40. Фільм-прэм'ер.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. МХАТ-клуб.
21.20. Без рэтушы.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. На канцэрце групы "На-на".

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10, 16.30. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. "Кінаўспаміны. Напярэдадні вайны".
14.15. Падарожжа па Усходу.
◆14.40. "Трыццаць тры".
* 16.00. Мультфільм.
16.50. Рознакаляровы сабака.
17.10. Дзецям пра зверанят.
17.30. Куток Расіі.
17.40. Ваша права.
18.10. Вялікі фестываль.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
◆19.25. "Маленькія трагедыі". 1-я серыя.
20.55. Тэлеслужба бяспекі.
21.05. Аранж ТБ.
21.35. Тэлемагазін.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.

8-ы канал
◆18.00. "Карусель".
18.25. Музычная праграма.
◆19.00. "Лабірынт правасуддзя". "Калыска гойдаецца".
19.50. Студыя "ІНТЭКС". Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара". 22-я серыя.
◆21.20. Праграма аб здароўі "Доктар... Доктар...": "Здаровая псіхіка".
◆21.45. Прыгоды... Дэтэктывы... "Небяспечная зона-1".

■ 8, серада

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Надвор'е.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Пад купалам Сусвету.
◆8.35. "Сенсацыя". 4-я серыя.
9.35. "Залатое пяро-94".
13.30. Навіны.
13.40. Відзьма-нявідзьма.
◆14.40. "Батальёны просяць агню". 1-я і 2-я серыі.
16.55. "Асвейскія сцяжынкі".
17.30. Навіны.
17.40. "Беларускія напевы".
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
18.55. "Радок чароўны...".
19.00. Трыбуна кандыдатаў у прэзідэнты.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Сенсацыя". 5-я серыя.
22.35. Пяць хвілін на жарты.
22.40. Чэмпіянат Еўропы па гандболу. Беларусь – Харватыя.
23.50. Кантакт.
23.55. НіКа.
0.05. Надвор'е.
0.15. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
* 8.20. "Поця і Поціха".
◆8.40. "Дзікая ружа".
9.05. Клуб падарожнікаў.
◆9.55. "Працаўнік мора". 1-я серыя.
11.20, 24.00. Прэс-экспрэс.
◆11.30. "Джыўс і Вустэр".
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. "Чаму растуць цэны?".
* 15.10. "Прыгоды Тома Соера".
15.40. Плаванне. Чэмпіянат Расіі.
* 16.10. "Лятаючы дом".
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Чакайце адказу.
17.55, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.50. "Карычневае воблака". Тэлефільм.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Маналог.
20.55. Гутаркі ў садзе Кліо.
21.15. Паэзія У.Уітмена.
21.35. Эпізоды з жыцця Ф.Н.Пляўакі.
21.55. Фауст і Мефістофель у адной асобе.
◆22.20. "Без цябе" і "Ускоснае забойства".
23.35. Новыя жыхары.

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.30. "Снеданне для чэмпіёнаў".
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Жыццё ў пазыку.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. М-трэст.
17.05. "Жанчыны свету". Д/ф.
* 17.35. Мульці-пульці.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Рубяжы.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Рэпарцёр.
20.45. Музыка ўсіх пакаленняў.
* 21.15. Мультфільм для дарослых.
21.25. Хакей. Кубак Стэнлі. 1-ы перыяд.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Хакей. Кубак Стэнлі. 2-гі і 3-ці перыяды.

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. Тэледоктар.
13.45. Кірмаш вакансій.
14.00. Еўрапейскі калейдаскоп.
16.45. Урок нямецкай мовы.
17.00. Крыжыкі-нулікі.
17.40. Спецкар: сто бед адзіноцтва.
18.10. Вялікі фестываль.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
◆19.25. "Маленькія трагедыі". 2-я серыя.
20.35. Тэлеслужба бяспекі.
20.45. Блеф-клуб.
21.35. Тэлемагазін.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.

8-ы канал
◆18.00. "Карусель".
18.20. Музычная праграма.
18.50. Журфак БДУ прадстаўляе...
◆19.00 "Хіл Стрыт Блюз". "На вагах Феміды".
19.50. СОЛТЭК. Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара". 23-я серыя.
21.20. Дамашні ўрач.
◆21.45. "Меладрама".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

ПЕРАПІСКА

ДАВАЙЦЕ ПАЗНАЁМІМСЯ

■ "Адзінокі пенсіянер 63/176/82 без шкодных звычак пазнаёміцца з добрай, спакойнай жанчынай, пажадана з вёскі.
Пісаць на адрас: 225146, Брэсцкая вобл., Пружанскі р-н, п/а Смаляніца, в.Асетніца. Вашкевічу Мікалаю Сцяпанавічу".

■ "Жанчына 28 гадоў з дзвюма дачушкамі хоча пазнаёміцца з мужчынам да 40 гадоў.
Нам вельмі цяжка без цябе, добры і чулы чалавек. Мы даўно ўжо чакаем цябе. Напішы нам, бо менавіта ты нам патрэбны! Буду вельмі ўдзячна за лісты.
Пісаць на адрас: 225210, Брэсцкая вобл., г.Бяроза, СПТВ-109, інт.№ 1, пакой 62. Мосінай Галіне Іванаўне".

■ "32/178/78, спакойны, люблю дзяцей. Знешнасць звычайная.
З мэтай стварэння сям'і хачу пазнаёміцца з жанчынай 26-30 гадоў. Калі ёсць дзіця — не перашкода.
Напішыце мне, можа гэта наш лёс!
Пісаць на адрас: 220060, г.Мінск, п/с 35-10. Дэрману Ф.А.".

ШУКАЮ СЯБРОЎ

■ "Хачу пазнаёміцца з дзяўчатамі і хлопцамі з Беларусі. Я вельмі люблю чытаць, шыць, а таксама музыку.
Пра сябе: 17/170, валасы русыя.
Пісаць на адрас: 225660, Брэсцкая вобл., Лунінецкі р-н, в.Кажан-Гарадок, вул.Цнянская, 12. Бірук Святлане".

■ "Мне 15/150, па характару добрая, па гараскопу Рыба, год Казы, прыгожая, адным словам, "што трэба". Жыву ў сельскай мясцовасці. Без шкодных звычак. Люблю добра бавіць час, абажаю пародзістых сабак, ласуха, мару пабываць за мяжой.
Ён: вельмі прыгожы, спартыўнага целаскладу, пяшчотны, невысокага росту, прыстойны, без шкодных звычак, таксама вялікі ласун.
Адкажу на ўсе лісты з фота.
Пісаць на адрас: 231724, Гродзенская вобл. і р-н, п/а Гіновічы, в.Кулакоўшчына, д.10. Іры".

СПОРТ

Беларускі гандбол жывы!

У пятніцу ў Партугаліі стартаваў фінальны турнір першага мужчынскага чэмпіянату Еўропы па гандболу. І за першыя тры дні зборная Беларусі згуляла тры сустрэчы ў сваёй падгрупе. Бясспрэчны фаварыт яе — чэмпіён свету зборная Расіі — тройчы перамагла сваіх сапернікаў, у тым ліку і нашу каманду, на другі дзень спаборніцтваў. Нашы гулялі з расіянамі на роўных да сярэдзіны першага тайма, пакуль не зарабіў выдаленне Андрэй Мінеўскі. Тут і атрымаўся перапом у гульні, беларуская зборная прапусціла пяць запар безадказных мячоў. Нашы прайгралі ў выніку восем галоў — 23:31 (11:18). Затое ў дзвюх іншых сустрэчах у партугальскім горадзе Алмадзе нашы перамаглі знакамітых сапернікаў. У першай сустрэчы Беларусь адолела зборную Германіі з розніцай у мяч — 24:23 (10:12).

А ў нядзелю адбылася сустрэча са зборнай Румыніі, якая напярэдадні нарабіла шуму, калі перайграла сярэбраных прызёраў чэмпіянату свету — французаў. Першыя хвіліны гульні прайшлі безвынікова, потым румыны забілі першы мяч. А далей забівалі ў асноўным нашы. Калі румыны ледзь скарачалі разрыў, беларусы зноў выходзілі на недасягальную адлегласць. Перамога з буйным лікам 33:24 (14:9) вывела нашу каманду на другі радок услед за расіянамі. Яна практычна выканала задачу-мінімум: трапіць на наступны год на чэмпіянат свету, які пройдзе ў Ісландыі. Там, у сваю чаргу, будуць кваліфікаваныя ўдзельнікі Алімпіяды. Але ёсць яшчэ добрыя шанцы пазмагацца за медаль гэтага чэмпіянату. Магчыма, хопіць нават адной перамогі ў дзвюх сустрэчах, што засталіся. Сёння зборная Беларусі сустракаецца з камандай Францыі, заўтра — са зборнай Харватыі.

* * *

У армейскім Палацы лёгкай атлетыкі ў адсутнасць гандбола адбылася ў нядзелю міжнародная таварыская сустрэча па міні-футболу. Зборная Беларусі прымала зборную Украіны. Гульня была роўная, першы тайм закончыўся ўнічыю — 0:0. А потым нашы нечакана прапусцілі гол і прыйшлося адыгрывацца. Мяч у адказ забіў Сяргей Лагутка. І закончылася б усё справядлівай баявой нічыёй, каб не прапусцілі нашы яшчэ адзін крыўдны мяч. Першы міжнародны матч беларускай зборнай, на жаль, не стаў пераможным. Але можа яна возьме рэванш у Кіеве?

Яўген ПУЧКОЎ.

КІНААФІША МІНСКА

7 чэрвеня

"МАСКВА": "Тэрмінатар-2" (2 с.) — 11.00, 15.40, 20.20. "Легенда пра дыназаўра-2" — 13.30, 18.10.

"КАСТРЫЧНІК": "Легенда пра дыназаўра-2" — 12.00, 16.20. "Тэрмінатар-2" (2 с.) — 14.00, 18.20, 20.40. Музычна-пацяшальная праграма, "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Увага, усім пастам!" — 10.00. 14.00. "Ход каралевай"*** — 13.30, 15.20, 17.10, 19.00, 20.40. "Уладар звяроў" — 15.40, 17.30, 19.20. "Адна на мільён" — 21.00.

"БЯРЭСЦЕ": "Ход каралевай"*** — 12.00, 15.40, 19.20, 21.10. "Пакарыцель Атлантыды" — 13.50, 17.30. "Варожасць" — 13.00, 18.50, 20.40. "Адна на мільён" — 11.30, 17.00. "Бакенбарды" — 15.00.

"ВІЛЬНЮС": "Рэма: не ўзброены і вельмі небяспечны" — 10.30, 14.40, 22.00 (н). "Ход каралевай"*** — 12.50, 16.40, 20.10. "Быць каханай"** — 18.30. Відэазала: 11.00, 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ДРУЖБА": "Уладар звяроў" — 15.00, 21.00. "Рэма: не ўзброены і вельмі небяспечны" — 18.40. "Ход каралевай"*** — 16.50.

"ПАРТЫЗАН": "Легенда пра дыназаўра-2" — 10.00, 14.20, 18.40. "Тэрмінатар-2" (2 с.) — 12.00, 16.20, 20.40.

"ПЕРАМОГА": "Адна на мільён" — 15.10, 18.30. "Ход каралевай"*** — 13.20, 16.40. "Мост цераз Касандру" (1,5 с.) — 11.00, 20.00.

"САЛЮТ": "Неверагодныя прыгоды мушкецёраў" (д) — 10.00. "Легенда пра дыназаўра-2" — 13.35, 17.45. "Тэрмінатар-2" (2 с.) — 11.20, 15.30, 19.40 (н).

"СУЧАСНІК": "Анёл страсці"*** — 16.00, 17.40, 19.20. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Карал-мсціўца" — 12.50, 14.40, 17.50, 19.40, 21.30. Парыжскія свавольніцы"*** — 10.50, 13.50, 16.30, 18.40, 20.00. "Выратуй мяне" — 17.00. "Усе мужчыны робяць гэта" — 15.10, 21.20. "Шына — каралева джунгляў" — 10.40. "Рэмба" ("Першая кроў") — 12.10.

"КІЕЎ": "Выратуй мяне" — 15.00. "Зандалі і яе мужчыны"**** — 17.00, 19.00, 20.50.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Гісторыя пра прынцэсу-пастушку і яе варанога каня Фалада" (д) — 10.30. "Прывід у камп'ютэры"*** — 12.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.40. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 14.00, 16.00, 20.30. Зала індыйскага фільма: "Спадар Бхарат" (2 с.) — 18.00.

"МІР": "Нажніцы"** — 14.00, 18.00, 20.00. "Уладар звяроў" — 11.00, 15.00, 17.00. "Адна на мільён" — 12.00, 16.00. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 13.00, 19.00, 20.40. "Амерыканскі ніндзя-4" — 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Тобі Макціг" (д) — 10.30. "Фініст Ясны Сокал" (д) — 15.20. "Бязлітасныя людзі" — 12.00, 20.40. "Выратуй мяне" — 13.40 (л), 17.00. "Заражаныя смерцю" — 18.50.

"РАКЕТА": "Гарачыя галовы-2" — 16.10, 19.30. "Любоўныя прыгоды іншапланецян"**** — 17.50, 21.10. Відэакафэ — 17.00, 19.30.

"РАДЗІМА": "Гарачыя галовы-2" — 12.00, 15.30, 17.10, 20.40. "Уладар звяроў" — 13.40. "Выратуй мяне" — 18.50. Відэазала: "Кот у ботах" — 16.00. "Нежанатыя мужчыны і незамужнія жанчыны" — 18.00. "Тонкая лінія" — 20.00.

"ЗМЕНА": Сустрэча з рэжысёрам І.Вочакам, прагляд мультфільмаў — 11.30. (для школ № 86, 133). "Гарачыя галовы-2" — 14.00, 17.50, 19.20. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 16.10, 20.50.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Недатыкальныя" — 17.20, 21.00. "Прывід у камп'ютэры"*** — 12.35, 15.45, 19.20. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 11.00, 14.10.

"ЭЛЕКТРОН": "Вундэркінд" (д) — 11.00. "Прывід у камп'ютэры"*** — 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 21.40. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 13.00, 15.00, 17.00. 19.00, 21.00.

"АВАНГАРД": "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 17.00. "Моцны арэшак-1" (2 с.)** — 14.30, 19.00.

"ЗНАМЯ": "Гарачыя галовы-2" — 16.20, 18.00. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 20.00.

"УДАРНІК": "Заражаныя смерцю" — 14.00, 17.30. "Верхавод мафіі" — 15.50. "Кумпарсіта"** — 19.00.

НАДВОР'Е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, дажджы, месцамі моцныя дажджы. Тэмпература паветра ў Гродна, Віцебску – +14–+16°, Мінску, Магілёве – +15–+17°, Брэсце, Гомелі – +16–+18°. У наступныя двое сутак чакаюцца кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ноччу – +6–+11°, днём 8-га – +16–+21°, 9-га – +20–+23°.

ЦК Саюза моладзі Беларусі смуткуе з прычыны смерці рэктара Беларускай політэхнічнай акадэміі, акадэміка АН Рэспублікі Беларусь ЧАЧЫНА Віктара Мікалаевіча і выказвае спачуванне родным і блізкім.

Дзяжурны рэдактар В.ШАЎКО.

Стыльрэдактар В. СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 61.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ